

**Державний заклад «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра теорії та методики практичної психології**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
для здобувачів першого (бакалаврського)
освітнього рівня з дисципліни
«ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ**

2022

Рекомендовано до друку за рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Рецензенти:

Татьянчиков А.О. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»

Ситнік С.В. - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики практичної психології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня з дисципліни «Історія психології» спеціальності 053 «Психологія» / Поспелова І. Д. Одеса. Університет Ушинського. 2022. 71 с.

Методичні вказівки складено відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 09.07.2018 року № 1/9-434 «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення» і містять вступ, матеріали щодо забезпечення засвоєння матеріалів практичних занять з дисципліни «Історія психології», список літератури.

Призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти першого року навчання, які навчаються за спеціальністю 053 «Психологія»

ЗМІСТ

1.	Передмова.....	4
2.	Зміст навчальної дисципліни.....	5
3.	Теми практичних занять.....	5
4.	Технологічна карта дисципліни.....	6
5.	Самостійна робота.....	11
6.	Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)	12
7.	Критерії оцінювання.....	12
8.	Матеріали для самопідготовки.....	19
9.	Методичне забезпечення	70
10.	Рекомендована література.....	71

1. Передмова

Освітнє, професійне й виховне значення дисципліни «Історія психології» в підготовці майбутніх фахівців психологів складається в тому, що вона розширює кругозір студентів в професійно важливій для них галузі знань, забезпечує базову підготовку психологів як спеціалістів, сприяє формуванню власних особистісних установок і усвідомленню своїх поглядів і переконань в області обраної спеціальності

Мета навчальної дисципліни: надання здобувачам освіти уявлення про науковий шлях та особистість психолога та головні тенденції розвитку психологічної думки в історичному аспекті для розкриття особливостей сучасного стану психології з урахуванням її ретроспективного аналізу.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Історія психології» студенти мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Вступ до фаху», «Філософія», «Політологія», «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія».

Очікувані програмні результати навчання.

ПРН 03. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань

ПРН 04. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел

ПРН 19. Враховувати регіональну специфіку та інтегрувати міжнародний досвід професійної діяльності психолога

Очікувані результати вивчення дисципліни - знати:

- предмет та об'єкт історії психології;
- методи історико-психологічних досліджень;
- особливості принципів та підходів історії психологічної думки;
- основні донаукові погляди на психіку;
- особливості психології в системі філософського знання;
- сутність закономірностей виділення психології в самостійну науку; - поняття сучасної психології, сутність і ознаки її шкіл;
- основні тенденції розвитку сучасної психології.

Уміти:

- здійснювати історичну реконструкцію генезису наукових ідей і теорій, виявляти спадкоємні зв'язки в розробці психологічних проблем, проводити зіставлення теорій і концепцій;
- користуватися методами біографічного, тематичного, категоріальнопонятійного і логіко-структурного аналізу життєвого шляху вчених і їх наукової спадщини;
- вибирати джерела та канали інформації, здійснювати документальний, фактографічний та семантичний пошук інформації, узагальнювати соціальнопсихологічну інформацію, формулювати висновки та пропозиції

Унаслідок досягнення результатів навчання студенти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі психології або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.

ЗК-8. Здатність до креативного генерування та реалізації нових ідей

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК-2. Вміння самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

ФК-5. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

Міждисциплінарні зв'язки: «Філософія», «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія».

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Психологія як частина філософії.

Тема 1. Загальне поняття «Історії психології, як науки». Предмет і завдання історії психології. Принципи історії психології. Періодизація історії психології.

Тема 2. Античний період розвитку психології. Етапи становлення психологічної думки в рамках філософії античності. Класична психологія Сократа, Платона та Аристотеля.

Тема 3. Психологія раннього Середньовіччя. Етапи становлення психологічних шкіл Середньовіччя. Вчення Ібн-Сіні, Авероуза, Ф. Аквінського.

Тема 4. Психологія пізнього Середньовіччя. Загальна характеристика психології Нового Часу.

Змістовий модуль 2. Початок становлення психології як самостійної науки

Тема 5. Передумови відділення психології, як самостійної науки. Вчення засновників теорії асоціацій. Філософія емпіризму (Д. Гартлі, Д. Берклі та ін.). Життя і творчість Франца Brentano, І.М. Сеченова, В. Вундта. Виникнення експериментальної психології

Тема 6. Становлення шкіл та галузей психології. Передумови виділення диференціальної психології, як галузі психології, Психологічні теорії диференційної психології. Передумови гештальтпсихології. Розвиток психологічних теорій біхевіоризму та психоаналізу. Розвиток вікової та педагогічної психології.

Змістовий модуль 3. Становлення та перспективи розвитку психології в Україні

Тема 7. Історія становлення психологічної наукової думки в Україні в ХХ ст. та психологічних наукових шкіл України. Історія становлення психологічної наукової думки в Україні: психологічні погляди І.Сікорського, Г.Челпанова, Д.Ніколенка, Б.Цурковського, Д.Елькіна, О.Раєвського. Історія розвитку психологічної служби у системі освіти України. Життя та діяльність Г.С. Костюка. Організація Українського інституту психології. Формування культурно-історичної психології в Україні. Історія психології в працях В.А.Роменця.

Тема 8. Перспективи розвитку сучасної психології та психологічних наукових шкіл південного регіону України. Сучасні авторські наукові школи психології південного регіону України (О.Я.Чебикіна, О.П. Саннікової, Б.Й. Цуканова, С. Н. Сімоненко та ін.)

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Змістовий модуль 1. Психологія як частина філософії.		10	4
1	<i>Семінар</i> «Загальне поняття про «історію психології», як науку»	2	2
2	<i>Дискусія</i> «Античний період розвитку психології»	4	
3	<i>Дискусія</i> «Психологія раннього Середньовіччя»	2	2

4	<i>Дискусія «Психологія пізнього Середньовіччя»</i>	2	
Змістовий модуль 2. Початок становлення психології як самостійної науки		6	1
5	<i>Круглий стіл «Передумови відділення психології, як самостійної науки».</i>	4	1
6	<i>Семінар «Становлення шкіл та галузей психології»</i>	2	
Змістовий модуль 3. Становлення та перспективи розвитку психології в Україні		4	1
7	<i>Круглий стіл «Історія становлення психологічної наукової думки в Україні в ХХ ст. та психологічних наукових шкіл України»</i>	2	1
8	<i>Конференція «Перспективи розвитку сучасної психології та психологічних наукових шкіл південного регіону України».</i>	2	
Разом		20	6

4. ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Форма організації на занятті	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
<i>Семінар «Загальне поняття про «історію психології», як науку»</i>	<i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1. Визначити предмет і завдання історії психології. 2. Охарактеризувати принципи історії психології. 3. Виділіть особливості періодизація історії психології.	<i>Завдання</i> 1. Виділити акценти що до відмінності предмету науки «історія психології» від предмету науки «психологія». 2. Звернути увагу, як принципи історії психології пов'язані з загальними принципами наукового дослідження взагалі 3. Мати чітке уявлення про поетапне виникнення окремих складових психології як науки, їх залежність від перебігу розвитку науки взагалі.	На практичному занятті

<p><i>Дискусія</i> «Античний період розвитку психології»</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити підходи до виділення етапів становлення психологічної думки в рамках філософії античності. 2. Охарактеризувати перші наукові філософські погляди на природу психічного, людину та її місце в світі. 3. Порівняти філософські ідеї і наукові школи, які акцентують матеріалізм, ідеалізм, дуалізм. 4. Визначити провідні ідеї класичної психології Сократа, Платона та Аристотеля. 	<p><i>Завдання</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Описати головні складнощі у проведенні наукових досліджень з історії психології на прикладі виділення етапів становлення психологічної думки в рамках філософії античності у концепціях вітчизняних науковців. 2. Не тільки дати характеристику, але і наголосити на тому, що доісторичні погляди на природу психічного, та у стародавніх єгиптян, китайців, індусів, вавилонян, персів, євреїв спочатку мали виключно релігійно-міфологічний характер. 3. 4. При порівнянні філософських ідей і наукових шкіл, які акцентують матеріалізм, ідеалізм, дуалізм, необхідно особливо зауважити, яку роль вони відіграли в історії формування і розвитку всієї духовної культури людства та їхній вклад у скарбницю психологічної думки. 	<p>На практичному занятті</p>
<p><i>Дискусії</i> «Психологія раннього Середньовіччя».</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити підходи до виділення етапів становлення психологічної думки в рамках раннього та пізнього Середньовіччя. 2. Визначити провідні ідеї та порівняти філософські наукові школи Ібн-Сіні, Авероуза, Ф. Аквінського, Роджера Бекон. 	<p><i>Завдання</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зазначити, що становлення психологічної думки філософів Середньовіччя проходило під великим впливом давньогрецьких мислителів. Зупинитися на фундаментальних проблемах психологічної тематики Ібн-Сіні, Авероуза, Ф. Аквінського та ін. 	<p>На практичному занятті</p>

<p><i>Дискусії</i> «Психологія пізнього Середньовіччя».</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i></p> <p>1. Порівняння психологічної думки в рамках раннього та пізнього Середньовіччя.</p> <p>2. Визначити провідні ідеї та порівняти філософські наукові школи науковців – філософів та психологів: Перо Помпонаци, Бернандіно Телезіо, Леонардо да Вінчі, В. Хуан Вівіс, Хуан Уарте, Гомес Перейра, Рене Декарт, Х.Вольф, Ж. Руссо, Кондельяк, Ламетрі, М.Ломоносов, А. Юм, Дж. Локк, Я.П.Козельський, Н.І.Новіков, А.Н.Радіщев та ін.</p>	<p><i>Завдання</i></p> <p>1. Доказати, що становлення психологічної думки філософів пізнього Середньовіччя проходило під великим впливом давньогрецьких мислителів, бо саме завдяки їм було зроблено перехід до раціонально-логічного способу пізнання і пояснення оточуючого світу та суспільних явищ. На цій новій теоретичній базі ними вперше було поставлено, розроблено і концептуально оформлено фундаментальні проблеми понять: Номіналізм Реалізм Концептуалізм</p> <p>2. Доцільно довести те, що Відродження і Реформація — найбільш значні і знамениті події пізнього західноєвропейського середньовіччя.</p>	
<p><i>Круглий стіл</i> «Передумови відділення психології, як самостійної науки».</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i></p> <p>1. Вчення засновників теорії асоціацій.</p> <p>2. Філософія емпіризму (Д. Гартлі, Д.Берклі та ін.).</p> <p>3. Характеристика та порівняння основних ідей започатківців психології як самостійної науки Франца Brentano, І.М.Сеченова, В.Вундта щодо поняття психології та її завдань.</p>	<p><i>Завдання</i></p> <p>При опрацюванні слід звернути увагу на сформовану потребу у відділенні психології від філософії:</p> <p>1. Робота в малих групах. Кожна група – прихильник однієї з теорій. Потрібно привести якомога більше аргументів на користь «своїх» теорій як передумови відділення психології, як самостійної науки.</p> <p>2. Узагальнити факти щодо становлення передумов розвитку шкіл та галузей науки психології</p>	<p>На практичному занятті</p>

<p><i>Семінар</i> «Становлення шкіл та галузей психології»</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення першої психологічної лабораторії В.Вундта. Наукова школа В.Вундта. “Психологія народів”. В.Вундта. 2. Психологія психічного акта Ф.Брентано, описова психологія за В.Дильтеєм. 3. Школа клінічної психології Е.Крепеліна, евгеніка Ф.Гальтона. 4. Дослідження індексу інтелекту (IQ) за А.Бине, психологія натовпу Тарда і Ле Бона. 5. Хоторнський експеримент та теорія „людських стосунків” Мейо, Дж.Морено: соціометрична революція. 6. Дж.Уотсон, від дослідження тварин до загальної теорії людської поведінки, Б.Скінер, дотримання теоретичних поглядів у житті. 7. Піраміда потреб за А.Маслоу. 8. Прикладні дослідження Кеттела та Олпорта, Г.Ю.Айзенк: дослідження інтелекту, агресії, факторна теорія типів особистості. 9. Гештальт-психологія. Психологічні погляди та прикладні дослідження К.Левіна, гештальт-терапія за Ф.Перзлом. 10. Генетична психологія Ж.Піаже, когнітивна психологія й 	<p><i>Завдання</i></p> <p>Основне завдання семінару – обґрунтувати історичне значення та передумови виділення галузей диференціальної, вікової та педагогічної психології.</p> <p>Дати оцінку ролі окремих науковців в становленні передумов і шкіл гештальтпсихології, біхевіоризму, психоаналізу, екзистенціалізму т.д..</p>	<p>На практичному занятті</p>
--	---	--	-------------------------------

	психосемантичні дослідження Келлі.		
<i>Круглий стіл</i> «Історія становлення психологічної наукової думки в Україні»	<i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1. Історія становлення психологічної наукової думки в Україні: психологічні погляди І.Сікорського, Г.Челпанова, Д.Ніколенка, Б.Цурковського, О.Раєвського. 2. Історія розвитку психологічної служби у системі освіти України. 3. Життя та діяльність Г.С. Костюка. Організація Українського інституту психології. Формування культурно-історичної психології в Україні. 4. Історія психології в працях В.А.Роменця.	<i>Завдання</i> 1. Робота в малих групах. Кожна група – прихильник однієї з теорій. Потрібно привести якомога більше аргументів на користь «своїх» теорій як передумови становлення психологічної наукової думки в Україні. 2. Узагальнити факти щодо дискусії стосовно проблеми процесу впровадження здобутків психологічної науки у практику, створення психологічної служби в галузі освіти, збройних силах, правоохоронних органах. 3. Описати здобутки наукової школи академіка Г.С.Костюка, інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН, психології в Київському університеті, Харківській психологічній школи та інших навчальних закладів України. 4. Дати аналіз значенню наукової та викладацької діяльності В. А. Роменця, як автора циклу фундаментальних праць з історії світової психології. Зробити доклад про побудову В. А. Роменцем цілісної картини становлення психологічної думки, виходячи з культурологічного підходу і вчинкового принципу	На практичному занятті

<p>Конференція «Перспективи розвитку сучасної психології та психологічних наукових шкіл південного регіону України».</p>	<p>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: Сучасні авторські наукові школи психології південного регіону України: Д.Елькіна, О.Я.Чебикіна, О.П. Саннікової, Б.Й. Цуканова, С. Н. Сімоненко та ін.</p>	<p>Завдання</p> <p>1. Робота в малих групах. Кожна група – прихильник однієї з теорій. Потрібно привести якомога більше аргументів на користь «своїх» теорій як передумови становлення психологічної наукової думки в південному регіоні України.</p> <p>2. Видання матеріалів конференції в збірнику тез учасників «Перспективи розвитку сучасної психології та психологічних наукових шкіл південного регіону України».</p>	<p>На практичному занятті Самозвіт до видання збірника тез</p>
--	--	---	--

5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форми контролю
1	Загальне поняття про «історію психології», як науку	8	10	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, екзамен
2	Порівняння загальної характеристики психологічної думки філософів античного періоду розвитку психології	4	8	
3	Порівняння загальної характеристики психологічної думки філософів раннього Середньовіччя	8	10	
4	Порівняння загальної характеристики психологічної думки філософів пізнього Середньовіччя	6	8	
5	Аналіз передумов відділення психології у самостійну науку	5	10	
6	Опис та аналіз становлення шкіл та галузей психології	6	7	
7	Історія становлення психологічної наукової думки в Україні	7	10	
8	Перспективи розвитку сучасної психології та психологічних наукових шкіл південного регіону України	6	7	
Разом		50	70	

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ –
тези/доповідь/есе

№ з/п	Тематика
1	Відмінності історико-психологічного аналізу в Західній історіографії, у концепціях М.Ярошевського і В.Роменця.
2	Філософсько-психологічні погляди Давнього Китаю та Індії.
3	Метод інтроспекції та відмінності його використання у різних школах (Лейпцігська та Вюртсбюргська школи).
4	Р.Ассаджолі: структура особистості й концепція психосинтезу.
5	Д.Г. Елькін та його авторська наукова школа
6	Сучасна психологія південного регіону України: О.Я.Чебикін та його авторська наукова школа
7	Сучасна психологія південного регіону України: О.П. Саннікова та її авторська наукова школа
8	Сучасна психологія південного регіону України: Б.Й. Цуканов та його авторська наукова школа
9	Сучасна психологія південного регіону України: С. Н. Сімоненко та її авторська наукова школа
10	Наукова школа академіка С.Д. Максименко

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вид роботи	бали	Критерії
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (тези)	1 бал	Представлений формат не відповідає формату тез (можуть бути представлені реферат, доповідь)
	2-3 бали	Тези не відповідають необхідному обсягу, відсутні змістовні зв'язки тексту тез з цитованими науковими текстами, відсутня внутрішня логіка викладення. Тези є власною позицією за визначеною проблематикою, не підкріплена науковою аргументацією.
	4-5 балів	Тези відповідають необхідному обсягу, власна позиція здобувача формально підкріплена посиланнями на наукову літературу, але відсутні змістовні зв'язки з цитованими науковими текстами. Проблематика розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка аргументована практичними фактами не достатньо.
	6-7 балів	Тези відповідають необхідному обсягу, викладена власна позиція. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у відповідності до теми, хоча теоретичні зв'язки і обґрунтування не присутні або явно не простежуються. Наведено аргументацію власної думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача і наукові тексти формально узгоджені, при цьому внутрішня логіка тексту недостатня.

	8-9 балів	Тези відповідають необхідному обсягу, власна позиція аргументовано. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять в контексті відповіді. Власна думка аргументована практичними фактами.
	10 балів	Тези відповідають необхідному обсягу, власна позиція викладена доцільно і самостійно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна. Послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на практичні факти.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (доповідь)	0 балів	Завдання не виконано; доповідь має компілятивний характер; висловлювання ні за змістом, ні за формою не відповідає вимогам. Презентація відсутня.
	1-2 бали	Зміст доповіді відповідає заявленій темі, проте тема розкрита частково. Наведені дані і факти обґрунтовують чи ілюструють сформульовані тези лише частково (до 3 зауважень). Достовірність інформації у доповіді має зауваження до двох з трьох вимог (точність, обґрунтованість, наявність посилань на джерела первинної інформації). Робота характеризується змістовою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу, допущено не більше 1 логічної помилки. Під час аргументації виявляються недоліки щодо встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Здобувач веде себе скуто, невпевнено і напружено. Ефективність промови невисока через відсутність контакту з аудиторією або небагатий набір засобів зацікавлення і утримання уваги слухачів. Мультимедійна презентація значною мірою не відповідає вимогам: відсутнє логічне завершення презентації у вигляді висновків, змістовного узагальнення. Слайди наповнені текстовою інформацією, переписаною з підручників, інтернету, однак не сформульовані тези, ключові чи опорні слова та фрази. Спостерігаються порушення вимог до дизайну презентації: невідповідність кольору і фону та тексту; невдалий вибір кольорової гами; використання в дизайні більше ніж 3 базових кольорів; використання шрифтів, що утруднюють сприйняття тексту; відсутність відступів від краю слайду; наявність граматичних помилок.
	3-4 бали	Зміст доповіді відповідає заявленій темі, проте тема розкрита неповно, натомість наявні фрагменти, які не відповідають темі. Наведені дані і факти обґрунтовують чи ілюструють сформульовані тези частково (не більше 2 зауважень). До достовірності інформації у доповіді є зауваження щодо однієї з вимог (точність, обґрунтованість, наявність посилань на джерела первинної інформації). Здобувач демонструє сформованість умінь

		<p>і навичок правильного (не більше 2 помилок) і переконливого мовлення, володіє навичками доцільної побудови промови, аргументованого доведення тез, однак відтворює підготовлений текст без врахування особливостей усного мовлення, обмежено користується ораторськими прийомами зацікавлення і утримання уваги слухачів, може втрачати контроль з аудиторією.</p> <p>Не дотримано всіх вимог до створення мультимедійної презентації: спостерігається незначна інформаційна надмірність тексту презентації, та/або переважаність ілюстративним матеріалом. Ілюстрації та графічні елементи органічно доповнюють текст, проте є незначні недоліки дизайну презентації.</p>
	5 балів	<p>Зміст доповіді відповідає заявленій темі. Здобувач глибоко, повно й обґрунтовано розглядає предмет дослідження, посилається на джерела первинної інформації, подає узагальнення альтернативних теоретичних підходів в межах досліджуваної проблеми.</p> <p>Текст характеризується цілісністю та композиційною грамотністю Використано достатній обсяг високоякісних інформаційних джерел. Здобувач демонструє вміння будувати розгорнутий монолог з фахової проблематики, логічна, правильно, точно, етично й емоційно висловлювати думку відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, застосовуючи основні закони риторики і прагнучи при цьому виробити індивідуальний стиль.</p> <p>Студент володіє технікою і культурою мовлення, демонструє слухачам процес зародження і розвитку думки, використовує цитування, вдало імпровізує. Доповідь викликає велике зацікавлення й жваве обговорення у студентському середовищі, наявні позитивні коментарі.</p> <p>Навчальна презентація виконана з дотриманням усіх вимог: наявні усі структурні елементи; інформацію ретельно структуровано, представлено лаконічно, максимально інформативно, дотримано принципів науковості, послідовності у відборі текстового матеріалу; гармонійний дизайн; дотримано правил використання шрифтів, кольорового поєднання, стильової єдності оформлення; ілюстрації відповідають змісту презентації; дотримано норм літературної мови. Презентація повністю ілюструє й унаочнює доповідь.</p>
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (есе)	0 балів	Завдання не виконано, есе має компілятивний характер, висловлювання на відповідають ні за змістом, ні за формою вимогам, які висуваються до жанру академічного есе.
	1-3 бали	Здобувач демонструє неглибоку обізнаність з темою, її інтерпретація поверхнева, судження подеколи компілятивні. У роботі простежується комунікативний задум автора, однак він представлений традиційним або обмеженим набором ідей, відсутня діалогова (дискусійна) основа. Композиційна структура

		<p>есе загалом витримана, однак наявні суттєві недоліки в аргументації основних положень, встановленні причинно-наслідкових зв'язків (не більше 2 логічних помилок), фрагменти іноді не пов'язані між собою, опущений аналіз суттєвих характеристик явища, не аналізуються альтернативні погляди на проблему.</p> <p>Спостерігається невдале поєднання теорії з фактичним матеріалом, використання тверджень замість доказів. Здобувач демонструє бідний словниковий запас, одноманітність граматичного ладу мови; спостерігається порушення мовностилістичних норм наукового стилю, зокрема вживання термінології; порушуються орфографічні й пунктуаційні норми.</p>
	4-6 балів	<p>Здобувач демонструє розуміння проблеми, чітко її формулює, проте розкриває на низькому теоретичному рівні /заявлена тема розкрита не повно/ наявні фрагменти, які не відповідають темі.</p> <p>Робота характеризується змістовою цілісністю і послідовністю викладу, проте логічно упорядковані думки не пов'язані між собою мовними засобами; вказані наявні альтернативні погляди на проблему без їх адекватної оцінки; спостерігаються порушення у використанні прийомів порівняння й узагальнення. Використано змішаний стиль викладу з превалюванням неформального. Здобувач переважно дотримується лексичних, граматичних норм наукового стилю, проте наявні окремі орфографічні та синтактичні помилки.</p>
	7-9 балів	<p>Здобувач демонструє розуміння проблеми, розкриває її на достатньому теоретичному рівні, присутня авторська модальність, оцінність, проте інтерпретація теми недостатньо глибока і самостійна. Здобувач загалом володіє навичками створення академічного тексту, аргументованого доведення, однак тези й приклади не завжди переконливі, здобувач переважно використовує традиційні форми доведення. Загальна форма викладу відповідає жанру академічного есе, проте стиль викладу, використана лексика і термінологія не завжди відповідає академічним стандартам; виклад зрозумілий і чіткий; наявні незначні порушення логіки чи послідовності викладу; пояснюються альтернативні погляди на проблему та дається їх оцінка; використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення. Текст загалом оформлено правильно, але трапляються поодинокі порушення орфографічних чи пунктуаційних норм.</p>
	10 балів	<p>Здобувач демонструє глибоке розуміння проблеми, чітко її формулює, розкриває на високому теоретичному рівні, обґрунтовано використовує відомості з наукових джерел. Інтерпретація теми глибока й самостійна, переважає авторська модальність й оцінність. Загальна форма викладу відповідає жанру академічного есе; виклад зрозумілий і чіткий; стиль викладу</p>

		<p>відповідає академічним стандартам. Багатий словниковий запас, лексичні (зокрема термінологічні) та стилістичні засоби використовуються повністю адекватно й виразно. Наведені доведення логічні і обґрунтовані; сформульовані тези переконливі, супроводжуються грамотною аргументацією власної позиції; подаються альтернативні погляди на проблему та їх особиста оцінка автором; доречно й доцільно використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення; судження свідчать про самостійність мислення і широту кругозору автора. Текст повністю відповідає вимогам точності й правильності мовлення; допущені окремі (1-2) мовленнєві або стилістичні огріхи.</p>
--	--	---

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕН)

Для навчальної дисципліни «Історія психології» за навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі екзамену, на що відводиться 20 балів. Здобувач вищої освіти може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше як 40. Кількість балів здобувач отримує за результатами комп'ютерного тестування:

Бали	Критерії
0 балів	оцінка комп'ютерного тестування: нижче 1,0 балів
1–5 балів	оцінка комп'ютерного тестування: від 1,0 до 1,9 балів
6–10 балів	оцінка комп'ютерного тестування: від 2,0 до 2,9 балів
11–15 балів	оцінка комп'ютерного тестування: від 3,0 до 3,9 балів
16–20 балів	оцінка комп'ютерного тестування: від 4,0 до 5,0 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ВСІМА ВИДАМИ КОНТРОЛЮ

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	<p>Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом історії психології як науки на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою та аргументованістю. Має міцні знання про: концептуальні засади психології, систему психологічних наук, зв'язки з іншими науками, основні психологічні погляди видатних психологів в історії класичної і вітчизняної психології; основні принципи, методи історико-психологічного аналізу, оцінювання наукової діяльності вчених. Здатний: оперувати базовими психологічними знаннями; виявляти креативність у вирішенні психологічних ситуацій, адаптуватися й діяти в нових ситуаціях; аргументувати, переконувати і відстоювати свою позицію засобами вербального і невербального спілкування. Уміє: працювати в команді, демонструючи навички міжособистісної взаємодії, користуватися технічним обладнанням у викладанні навчального матеріалу і проведенні презентацій; здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її.</p>
Добре (82-89 В)	<p>Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом і основними науково-понятійними категоріями історії психології як науки на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються логікою та</p>

	<p>аргументованістю, хоча вони не завжди повні. Має знання про систему психологічних наук, зв'язки з іншими науками, основні психологічні погляди видатних психологів в історії класичної і вітчизняної психології; основні принципи, методи історико-психологічного аналізу. Здатний: оперувати базовими психологічними знаннями; виявляти творчість у вирішенні психологічних ситуацій, адаптуватися й діяти в нових ситуаціях; проте потребує певної допомоги з боку викладача в нестандартних ситуаціях; відстоювати свою позицію засобами вербального і невербального спілкування. Уміє: працювати в команді, демонструючи навички міжособистісної взаємодії, користуватися технічним обладнанням у викладанні навчального матеріалу і проведенні презентацій; здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її. Здатний: оперувати базовими знаннями; виявляти творчість у вирішенні освітньо-пошукових ситуацій.</p>
Добре (74-81 C)	<p>Здобувач вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності. Усні відповіді відрізняються невпевненістю, є загалом правильними, але не повними. Під час дослідження виявляє неточності, припускається незначних помилок в його аналізі. Має на достатньому рівні знання про систему психологічних наук, зв'язки з іншими науками, основні психологічні погляди видатних психологів в історії класичної і вітчизняної психології; основні принципи, методи історико-психологічного аналізу, оцінювання наукової діяльності вчених. Не завжди виявляє творчість у нестандартних ситуаціях. Уміє працювати в команді, проте подекуди виявляє схильність до прийняття позиції інших студентів; користуватися технічним обладнанням у викладанні навчального матеріалу і проведенні виховних заходів; здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, і передавати, проте затрудняється в її аналізі; подекуди недоцільно обирає матеріали</p>
Задовільно (64-73 D)	<p>Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Усні відповіді відрізняються невпевненістю, є загалом правильними, але не повними. Під час дослідження виявляє неточності, припускається незначних помилок в його аналізі. Має на задовільному рівні знання про систему психологічних наук, зв'язки з іншими науками, основні психологічні погляди видатних психологів в історії класичної і вітчизняної психології; основні принципи, методи історико-психологічного аналізу, оцінювання наукової діяльності вчених. Усні відповіді неповні, відрізняються неточністю, неаргументовані, припускається помилок у визначеннях. Здебільшого не має власної позиції. Не вміє працювати в команді, подекуди виявляє агресивність під час вирішення спірних питань. Частково демонструє вміння користуватися технічним обладнанням.</p>
Задовільно (60-63 E)	<p>Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні опанував зміст навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на низькому рівні. Усі відповіді не повні й не обґрунтовані. На низькому рівні орієнтується у сучасних першоджерелах. Виявляє часткові вміння застосовувати знання у практичних ситуаціях, підбирати та впроваджувати у власній науковій роботі найбільш ефективні підходи. Виконання практичних завдань формалізоване.</p>

Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до повторного складання.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги програми навчальної дисципліни: не сформовані знання, уміння та навички. Здобувач не допускається до екзамену та проходить повторне вивчення дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю

ЗМ	Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	екзамен	Сума	
	Теми	Бали	Разом				
1	Тема 1	0–5	0-30	0–70	0–10	0–20	0–100
	Тема 2	0–10					
	Тема 3	0–5					
	Тема 4	0–10					
2	Тема 5	0–10	0-20				
	Тема 6	0–10					
3	Тема 7	0–10	0-20				
	Тема 8	0–10					

Критерії для тем 1, 3:

5 балів – здобувач освіти всі завдання виконав досконало, вчасно, зауважень немає. Завдання захищено здобувачем освіти на практичному занятті.

4 бали – здобувач освіти всі завдання виконані вчасно, є деякі зауваження. Завдання захищено здобувачем освіти на практичному занятті.

3 бали - здобувачем освіти завдання виконані недосконало, не всі і невчасно, багато зауважень. Завдання не захищено здобувачем освіти на практичному занятті.

2 бали – одне завдання виконано здобувачем освіти, але недосконало, невчасно, багато зауважень.

1 бал – завдання не виконані, але студент був присутнім на парі

0 балів – студент не відвідує пари і не виконує завдання.

5 балів – здобувач освіти всі завдання виконав досконало, вчасно, зауважень немає. Завдання захищено здобувачем освіти на практичному занятті.

4 бали – здобувач освіти всі завдання виконані вчасно, є деякі зауваження. Завдання захищено здобувачем освіти на практичному занятті.

3 бали - здобувачем освіти завдання виконані недосконало, не всі і невчасно, багато зауважень. Завдання не захищено здобувачем освіти на практичному занятті.

2 бали – одне завдання виконано здобувачем освіти, але недосконало, невчасно, багато зауважень.

1 бал – завдання не виконані, але студент був присутнім на парі

0 балів – студент не відвідує пари і не виконує завдання.

Критерії для тем 2, 4-8:

10 балів – здобувач освіти всі завдання виконав досконало, вчасно, зауважень немає. Завдання захищено здобувачем освіти на практичному занятті. Опрацьовано першоджерела, написано реферат та презентовано на високому рівні. До реферату додані запитання у вигляді тестів та є ключ для перевірки тестів. Здобувач самостійно користується обов'язковою й додатковою літературою, вільно оперує науковою термінологією, аргументує власні думки, аналізує та робить висновки.

9 балів - здобувач освіти всі завдання виконав досконало, вчасно, зауважень немає. Завдання захищено здобувачем освіти на практичному занятті. Опрацьовано першоджерела, написано реферат та презентовано на високому рівні. До реферату додані запитання у вигляді тестів, але немає ключу для перевірки тестів. Здобувач самостійно

користується обов'язковою й додатковою літературою, вільно оперує науковою термінологією, аргументує власні думки, аналізує та робить висновки.

8 балів - здобувач освіти всі завдання виконав досконало, вчасно, зауважень немає. Завдання захищено здобувачем освіти на практичному занятті. Опрацьовано першоджерела, написано реферат але презентовано недосконало. До реферату не додані запитання у вигляді тестів. Здобувач самостійно користується обов'язковою й додатковою літературою, вільно оперує науковою термінологією, аргументує власні думки, аналізує та робить висновки.

7 балів - здобувач освіти всі завдання виконав досконало, вчасно, зауважень немає. Завдання захищено здобувачем освіти на практичному занятті. Опрацьовано першоджерела, написано реферат але не презентовано на практичному занятті. До реферату не додані запитання у вигляді тестів. Здобувач самостійно користується обов'язковою й додатковою літературою, вільно оперує науковою термінологією, аргументує власні думки, аналізує та робить висновки.

6 балів - здобувач освіти всі завдання виконав досконало, вчасно, зауважень немає. Завдання не захищено здобувачем освіти на практичному занятті. Опрацьовано першоджерела, написано реферат але не презентовано на практичному занятті. До реферату не додані запитання у вигляді тестів. Здобувач самостійно користується обов'язковою й додатковою літературою, вільно оперує науковою термінологією, аргументує власні думки, аналізує та робить висновки.

5 балів - здобувач освіти всі завдання виконав досконало, вчасно, зауважень немає. Завдання не захищено здобувачем освіти на практичному занятті. Не написано реферат. Здобувач досить вільно оперує науковою термінологією, однак не здатний до аргументації власної думки.

4 бали – здобувач освіти всі завдання виконані вчасно, є деякі зауваження. Завдання не захищено здобувачем освіти на практичному занятті. Не написано реферат. Здобувач невірно оперує науковою термінологією та не здатний до аргументації власної думки.

3 бали - здобувачем освіти завдання виконані недосконало, не всі і невчасно, багато зауважень. Завдання не захищено здобувачем освіти на практичному занятті. Не написано реферат. Здобувач невірно оперує науковою термінологією та не здатний до аргументації власної думки.

2 бали – одне завдання виконано здобувачем освіти, але недосконало, невчасно, багато зауважень.

1 бал – завдання не виконані, але студент був присутнім на парі

0 балів – студент не відвідує пари і не виконує завдання.

8. Матеріали для самопідготовки

Змістовий модуль 1. Психологія як частина філософії.

Тема 1.1. Загальне поняття «історії психології», як науки.

Завдання 1. Ролик про Фалеса Мілетського (в групі в Тімс). Відповісти на питання. Рішити тести, заповнити таблиці

Завдання 2. Написати рецензію по темі лекції.

Завдання 3. Словник -10 - 15 слів

Завдання 4. Кросворд (5-10: міф, фактор та ін.)

Пояснення до завдань 1-4.

Завдання 1. Ролик «Фалес Мілетський» (в групі в Тімс). Відповісти на питання. Рішити тести, заповнити таблиці

Додаток до завдання 1.

1.1. Тести до теми 1.

1. Предмет та завдання історії психології

1. Наукове знання прийнято ділити на :

А. теоретичне і емпіричне

Б. природне і лабораторне

В. точне і гуманітарне

Г. Все варіанти

2. Стосовно психології століттями народжувалися і змінювалися уявлення:

- А. душу
- Б. про свідомість
- В про поведінку
- Г. Три варіанти

3. Історія психології – це наука, яка

- А. Відтворює правдиву картину життя сучасної особистості
- Б. Вивчає факти, механізми і закономірності психічного життя
- В. Описує і пояснює, як факти і закони психічного життя відкривалися людському розуму.
- Г. Три варіанти

4. Предметом історії психології служить :

- А. діяльність людей, зайнятих пізнанням психічного світу.
- Б. процес взаємовпливу індивідів
- В. психіка людини
- Г. Три варіанти

5. Наукова діяльність як цілісна система включає такі аспекти :

- А. когнітивний
- Б. соціальний
- В. особистісний
- Г. три варіанти

6. Когнітивний аспект наукової діяльності виражений:

- А. у пізнавальних засобах, ресурсах науки.
- Б. у поєднанні соціальності з функцією і результатом спілкування – інсайтом
- В. через роль особи ученого в науці
- Г. всі варіанти

7. Соціальний аспект наукової діяльності виражений:

- А. у пізнавальних засобах, ресурсах науки.
- Б. у поєднанні соціальності з функцією і результатом спілкування – інсайтом
- В. через роль особи ученого в науці.
- Г. всі варіанти

8. Особистісний аспект наукової діяльності виражений:

- А. у пізнавальних засобах, ресурсах науки.
- Б. у поєднанні соціальності з функцією і результатом спілкування – інсайтом
- В. через роль особи ученого в науці.
- Г. всі варіанти

9. Завдання історії психології:

- А. вивчити закономірності певної послідовності зміни стилів наукового мислення ; розкрити взаємозв'язок психології з іншими науками.
- Б. з'ясувати залежність зародження і сприйняття знань від соціокультурного контексту, від ідеологічних впливів на наукову творчість.

В. вивчити роль особи, її індивідуального шляху в становленні самої науки

Г. Все варіанти

1. Принципи історії психології

1. До принципів історії психології відносяться наступні:

А. історизму, віддзеркалення

Б. провідної ролі практики, діалектики

В. боротьби матеріалізму і ідеалізму

Г. всі варіанти

2. Принцип історизму зводиться до того, щоб:

А. не забувати про природу мислення, що відображається в його логічних формах і конструкціях.

Б. не забувати основного історичного зв'язку між психологічними явищами вивчати їх з погляду розвитку від виникнення до стану тепер.

В. не забувати про те, що збагнення реальності здійснює не чисте мислення, а соціальні істоти, які здатні змінювати і створювати світ ідеально лише тому, що змінюють його реально, на практиці.

Г. три варіанти

3. Принцип віддзеркалення зводиться до того, щоб:

А. не забувати про те, що мислення відображає оточуюче в логічних формах і конструкціях.

Б. не забувати що, психологія знаходиться на стику суспільних наук і природознавства

В. не забувати, що пізнання реальності носить складний і суперечливий характер.

Г. три варіанти

4. Принцип ролі практики зводиться до того, щоб:

А. не забувати про природу мислення, що відображається в його логічних формах і конструкціях.

Б. не забувати про те, що збагнення реальності здійснює не чисте мислення, а соціальні істоти, які здатні змінювати і створювати світ ідеально лише тому, що змінюють його реально, на практиці.

В. не забувати що, психологія знаходиться на стику суспільних наук і природознавства.

Г. три варіанти

5. Принцип боротьби матеріалізму і ідеалізму зводиться до того, щоб:

А. не забувати про природу мислення, що відображається в його логічних формах і конструкціях.

Б. не забувати про те, що збагнення реальності здійснює не чисте мислення, а соціальні істоти, які здатні змінювати і створювати світ ідеально лише тому, що змінюють його реально, на практиці.

В. не забувати що, психологія знаходиться на стику суспільних наук і природознавства.

Г. три варіанти

6. Принцип діалектики зводиться до того, щоб:

А. не забувати про природу мислення, що відображається в його логічних формах і конструкціях.

Б. не забувати що, психологія знаходиться на стику суспільних наук і природознавства.

В. не забувати, що пізнання реальності носить складний і суперечливий характер.

Одним з проявів цього виступають кризові ситуації і революції в науці, які виникали при наростанні невідповідності між системою понять, що склалася, і новими відкриттями.

Г. всі варіанти

1.2. Доповни таблицю, розкривши узагальнені поняття:

Таблиця 1.

<i>Три</i> аспекти наукової діяльності	
<i>П'ять</i> принципів історії П	
<i>Сімь</i> ознак періодизації історії П	

Доповни таблицю за алгоритмом:

Таблиця 2.

Хронологія	Зміст етапу	Ітоги
Донауковий період (алгоритм)		
до VII- VI ст. до н.е.	Релігійно-міфологічна ідеологія душі	Рівень життєвої психології: уявлення людей про психіку, що виникали з реального життєвого досвіду
Розвиток психології в межах філософії		
VI ст. до н.е.- середина XIX ст. ст.		
Розвиток психології як самостійної науки		
XIX ст.- теперішній час		

Завдання 2. Написати рецензію.

Пояснення до завдання 2.

Виберіть з інтернету чи безпосередньо в бібліотеці (за такий варіант оцінка буде вища) першоджерело за темою лекції (це може бути підручник з Історії психології), зробіть **рецензію** до нього, давши відповідь на наступні запитання:

- Назва першоджерела (бажано фото титулки роботи)
- Структура його за змістом (об'єм, скільки розділів, чому присвячені та т.п.).
- Значення роботи для студентів, що вивчають історію психології
- Час, що знадобиться для оволодіння матеріалом
- Вихідні данні з бібліотеки для першоджерела (код УДК , ББК, ISBN, Електронний ресурс, номер в каталозі та адреса бібліотеки та т.п.)

- Тема, розділ чи історичний час історії психології, в межах вивчення яких може бути найбільша потреба у матеріалі з першоджерела (вибрати з поданих нижче тем чи вказати своє при необхідності).

Можливі підручники: Гриньова Н., Ждан О.М., Жуков С.М., Жукова Т.В.; Корольчук М.С., Криворучко П.П.; Марценковська Г.Д., Петровський А.В., Романець В.А., Маноха І.П.; Шульц К. та С., Ярошевський М.Г., та ін.

Завдання 3. Ведемо Словник з Історії психології (10 - 15 слів)

Приклад до завдання 3.

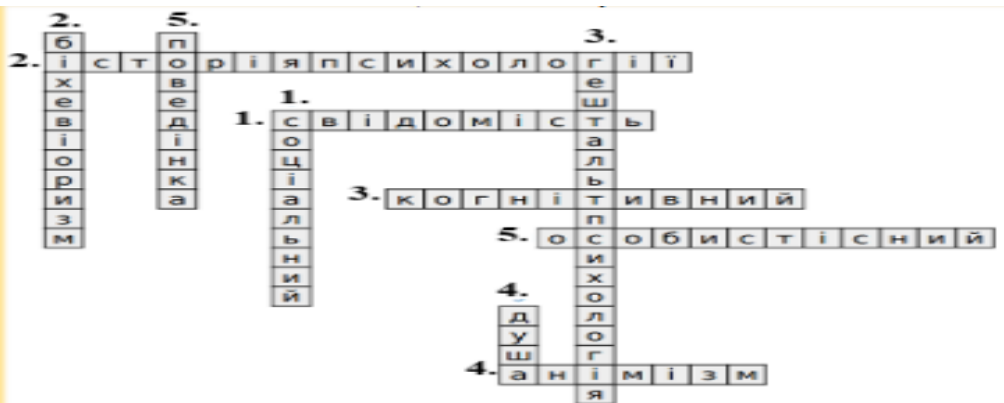
Словник з історії психології			
№	Термін	Тулкмачення	Джерело
1	2	3	4
1	Історія психології	<i>наука, яка описує і пояснює, як факти і закони психічного життя відкривалися людському розуму.</i>	Поспелова И.Д. Історія психології. Уч. Пос., 2009, 50. С. 12 (Джерело № 1)
2	Схоластичне теоретизування	відрив від досвіду, замкненість мислення тільки на самому собі	Джерело № 1 С. 13

Завдання 4. Кросворд (5-10 слів: міф, фактор та ін.)

Скласти кросворд по темі Вступу. Додати файли з кросвордом та ключом до нього.

Приклад до завдання 4

кросворд:

По горизонталі:

1. Найвища форма розвитку психіки, притаманна тільки людині або предмет психології в 17 ст. (*Свідомість*)
2. Наука, яка описує та пояснює як факти і закони психічного життя, які відкривалися людському розуму. (*Історія психології*)
3. Аспект, який виражений у пізнавальних засобах та ресурсах науки. (*Когнітивний*)
4. Уявлення, згідно з яким душа визнається існуючою у всіх природних тілах. (*Анімізм*)
5. Аспект, виражений через роль особистості ученого в науці. (*Особистісний*)

По вертикалі:

1. Аспект, який виражений у поєднанні соціальності з функцією і результатом спілкування – інсайтом. (*Соціальний*)
2. Один з напрямів психології, що пояснює поведінку людини (чи тварини) рефлексивними актами у відповідь на зовнішні подразники. (*Біхевіоризм*)
3. Напрямок психології, який націлений на вивчення особливостей людського сприйняття. (*Гештальтпсихологія*)
4. Термін, яким доннаукова психологія позначала психіку, внутрішній світ людини або предмет вивчення доннаукової психології. (*Душа*)
5. Система дій індивіда, що виявляється в певній послідовності вчинків, цілеспрямованих дій або предмет психології на початку 20 ст. (*Поведінка*)

Змістовий модуль 1. Психологія як частина філософії.

Тема 1.2. «Античний період розвитку психології»

Завдання 1. Самодіагностика візуальна інтроспекція «Яка я тварина»

Завдання 2. Ролики про Аристотеля, Геракліта, Демокріта, Платона, Сократа, Парменіда, Емпедокла (в групі в Тімс). Відповісти на питання. Рішити тести, заповнити таблиці

Завдання 3. Словник -10 - 15 слів по темі (продовжити в таблиці Словник за зразком до теми 1)

Завдання 4. Кросворд (5-10: міф, фактор та ін.) (Скласти кросворд по темі. Додати файли з кросвордом та ключом до нього).

Пояснення до завдань 1-2.

Завдання 1. Самодіагностика візуальна інтроспекція «Яка я тварина»

Як відомо, ще в Давній Греції зароджується та виникає візуальна психодіагностика - теорія розрізнення рис характеру людини на основі її зовнішності. Пізніше філософи і психологи, пояснюючи і класифікуючи людські характери, головними чинниками їх формування вважали особливості тіла. Так, Аристотель здійснював спроби визначати риси характеру людини, ототожнюючи її зовнішність з тваринами - приміром, якщо людина мала товстий бичачий ніс, то вважалась лінивою, форма лев'ячого носа означала поважність особи, тонке та рідке волосся, як у зайця, показувало боягузтво т. п.

Завдання: а що б сказали про вас і ваш характер за алгоритмом Аристотеля, з якою твариною порівнювали б вас і які ваші психічні риси притаманні саме вам? Намалуйте свій образ особистості та дайте опис вашого характеру за алгоритмом Аристотеля.

Завдання 2. Ролики про Аристотеля, Геракліта, Демокріта, Платона, Сократа, Парменіда, Емпедокла (в групі в Тімс). Відповісти на питання. Рішити тести, заповнити таблицю

Додаток до завдання 2

Тести.

4. Загальна характеристика античного періоду розвитку психології

1. Уявлення про душу існували вже в як найдавніші часи і розвивалися в такій ієрархії:
 - А. наукові погляди, а потім міфологічні
 - Б. спочатку були філософські роздуми, направлені на раціональне пояснення, світу в цілому, включаючи питання про людину, його душу, а потім релігійно-міфологічна ідеологія душі.
 - В. спочатку була релігійно-міфологічна ідеологія душі, далі філософські роздуми, направлені на раціональне пояснення, миру в цілому, включаючи питання про людину, його душу.
 - Г. всі варіанти
2. У античності склалися класичні форми філософії, в яких гармонійно поєднувалися такі аспекти:
 - А. світоглядні етичні
 - Б. онтологічні
 - В. гносеологічні
 - Г. три варіанти
3. Античну психологію живив:
 - А. редукціонізм, повний здорового простого глузду
 - Б. гуманізм грецької культури з її ідеєю повноти життя як гармонії тілесної і духовної сторін
 - В. емпіризм, націлений на наукові дослідження
 - Г. три варіанти
4. Первинні уявлення про душу виникають:
 - А. в період ранньої класики (6-4 вв. до н.е.) в натурфілософії Фалеса, Анаксимандра, Анаксимена і Геракліта.
 - Б. в період феодалізму в працях Хоми Аквінського
 - В. в період середньовіччя в працях Авіцени і Аверроуза
 - Г. три варіанти
5. Натурфілософи античності стверджували, що чотири стихії лежать в основі всього:
 - А. вода, повітря, вогонь, земля.
 - Б. космос, фауна, флора, повітря
 - В. розум, воля, емоції, бажання
 - Г. три варіанти
6. Вершиной античного матеріалізму був:
 - А. детермінізм
 - Б. атомістичний матеріалізм.
 - В. ідеалістичний критицизм
 - Г. три варіанти
7. У античності виділяються школи психології:
 - А. Стоїки
 - Б. Кінники
 - В. Епікурейці
 - Г. всі варіанти
8. Клавдій Гален запропонував
 - А. вивчення 13 типів темпераменту
 - Б. чотири початки всіх речей: тепле, холодне, сухе, вологе
 - В. виділити чотири соки, як будівельний матеріал організму
 - Г. всі варіанти
9. У психологічних системах античності:
 - А. душа ототожнювалася з життєвим началом.
 - Б. внутрішній світ ще не виділявся як самостійний предмет дослідження

В. відомості про душу і про її процеси, послужили «відправним пунктом» і передумовою подальшої емпіричної роботи.

Г. всі варіанти

5. Поняття анімізму та гілозоїзму.

1. Анімізм – це :

А. перше міфологічне вчення про душу

Б. уявлення про прихований за конкретними речами, що оточують сомн душ як особливих примар, які покидають людське тіло з останнім диханням

В. міфологічне вчення про божества, небожителів

Г. всі варіанти

2. Гилозоїзм – це :

А. вчення про загальну матерію, що має душу

Б. віра, що світ - універсіум, космос - з початку живий, наділений здатністю відчувати, запам'ятовувати і діяти

В. вчення про загальне породження єдиною первинною матерією (праматерією).

Г. всі варіанти

3. У основі гілозоїзму лежав принцип :

А. діалектики

Б. детермінізму

В. монізму

Г. всі варіанти

4. Серед гілозоїстів ми перш за все називаємо..

А. Геракліта

Б. Платона

В. Сократа

Г. всі варіанти

5. Термін «Логос» був введений

А. Гераклітом

Б. Демокрітом

В. Анаксагором

Г. всі варіанти

6. Термін «Логос» позначає:

А. божество, що керує людиною

Б. закон, за яким "все тече", та додає уселенському ходу речей витканому з суперечностей і катаклізмів, гармонію

В. конкретного бога

Г. всі варіанти

6. Вчення Геракліта (кінець VI — початок V століття до н. ч.) та Демокріта (460-370 до н.ч.).

1. Гилозоїсту Геракліту космос представлявся у вигляді

А. водної стихії, а душа - її крапля

Б. "вічно Логосу" живого вогню", а душа ("психея") — у вигляді його іскорки.

В. земної території, острова

Г. три варіанти

2. З ім'ям Геракліта пов'язано виділення декількох ступенів в процесі пізнання навколишнього світу

А. плотське і розумне

Б. за допомогою органів чуття і розуму

В. "темне", мало диференційоване знання, і "світле", виразне знання

Г. всі варіанти

3. Геракліт вперше:

- А. всі подальші варіанти вірні
 - Б. придумав темпераменти
 - В. ввів поняття атомізму
 - Г. вказав на різницю між душею дорослої людини і дитини
4. Геракліта називали:
- А. "темним" через труднощі розуміння
 - Б. таким, що "плаче", оскільки майбутнє людства він вважав ще страшнішим за сьогодення
 - В. автором фрази: "не можна двічі увійти до однієї і тієї ж річки".
 - Г. всі варіанти
5. Ідея Геракліта про те, що від закону Логосу залежить хід речей, отримала розвиток у
- А. Платона
 - Б. Арістотеля
 - В. Демокріта
 - Г. Гиппократата
6. Демокріт склав твір під назвою
- А. «Подорож по всьому світу»
 - Б. « Великий мирострій »
 - В. « Про душу »
 - Г. всі варіанти
1. Основу теорії Демокріта складає концепція, згідно до якої:
- А. весь світ складається з найдрібніших частинок, що не баче око - атомів.
 - Б. весь світ складається з найдрібніших частинок, що не баче око - крапельок
 - В. весь світ складається з частинок, що не баче око - повітряних бульбашок
 - Г. всі варіанти
2. Атоми у Демокріта відрізняються:
- А. формою
 - Б. порядком
 - В. поворотом
 - Г. всі варіанти.
3. Людина і його душа по Демокріту складається з
- А. матерії
 - Б. атомів
 - В. ейдолів
 - Г. всі варіанти
4. З погляду Демокріта, душа є джерелом:
- А. розуму
 - Б. жадання
 - В. активності, енергії для тіла
 - Г. всі варіанти.
5. Демокріт вважав, що душа знаходиться в
- А. голові
 - Б. грудях і печінці
 - В. органах чуття.
 - Г. всі варіанти
6. За Демокритом в органах чуття атоми душі знаходяться дуже близько до поверхні і можуть стикатися з:
- А. повітрям
 - Б. мікроскопічними копіями навколишніх предметів, що не баче око (ейдолами).
 - В. водою
 - Г. три варіанти
7. В основі процесу сприйняття, по Демокріту, лежить
- А. міфологічний початок

- Б. вплив богів
- В. фізичний вплив зовнішніх предметів на органи чуття.
- Г. всі варіанти

8. Демокріт розрізняв задоволення і незадоволення, як показники:

- А температури середовища
- Б. корисного і шкідливого.
- В. здоров'я
- Г. всі варіанти

9. Метою життя Демокріт вважав:

- А. евтономію
- Б. задоволення і не метушливе життя
- В. смерть
- Г. всі варіанти

10. Проблема волі вирішується Демокритом на основі навчання про:

- А. необхідність і випадковість
- Б. добро і лихо
- В. правду і брехню
- Г. всі варіанти.

11. На думку Демокріта все те, що існує в світі підпорядковане:

- А. випадковості, і ніщо не закономірне
- Б. необхідності, і ніщо не відбувається випадково
- В. хаосу
- Г. всі варіанти не вірні

7. **Вчення Сократа (470-399 до н.ч.), Анаксагора. (500-428 р. до н.ч.).**

1. Сократ є родоначальником :

- А. позитивізму
- Б. емпіризму
- В. атомізму
- Г. діалектики як методу відшукування істини через навідні питання

2. Сократ був звинувачений в тому, що :

- А. багато сперечається
- Б. продає майстерність слова
- Г. не шанує богів і розбещує юнацтво
- Г. всі варіанти

3. Сократ вперше розглядав душу перш за все як:

- А. джерело активності людини
- Б. джерело моральності людини
- В. джерело розуму людини
- Г. всі варіанти

4. Кажучи про моральність, Сократ визначав її як:

- А. етичне поняття
- Б. благо, що реалізовується у вчинках людей
- В. віру
- Г. всі варіанти

5. Девіз Сократа свідчив:

- А. « Пізнай істину»
- Б. «Пізнай ворога»
- В. "Пізнай самого себе"
- Г. всі варіанти

6. Зміст девізу Сократа свідчив, що сенсом є:

- А. звернення "зовні" — до загальних переживань і станів свідомості

- Б. звернення "усередину" — до власних переживань і станів свідомості
 - В. аналіз вчинків і відносин до них, етичних оцінок і норм людської поведінки в різних життєвих ситуаціях.
 - Г. всі варіанти вірні
7. Сократа у наш час називають:
- А. піонером біхевіоризму
 - Б. піонером психотерапії
 - В. піонером гештальтизму
 - Г. немає вірного варіанту
8. У ХХ столітті головними орієнтирами експериментальної психології мислення стали такі ідеї Сократа:
- А. ідея спрямованості думки, створюваним завданням
 - Б. діалогізм, як припущення, що пізнання спочатку соціально, оскільки корениться в спілкуванні суб'єктів
 - В. всі варіанти вірні.
 - Г. постулат, що робота думки може бути поставлена в залежність від завдання, що створює перешкоду для її звичної течії, а також що розумова активність спочатку носить характер діалогу.
9. Анаксагор вважав світ таким, що складається з:
- А. крапельок води
 - Б. множини частинок, що якісно різні рухливі та "розумно" впорядковані
 - В. частинок вогню, іскорок
 - Г. всі варіанти вірні
10. Анаксагор відомий тим, що:
- А. бачив початок природи в "якнайтоншій речі", яку назвав "нус" (розум).
 - Б. висунув вчення про не зруйновні елементи "носії" речей.
 - В. довів, що солодке, гірке і ін. плотські властивості речей не можна пізнати за допомогою їх самих, а лише за допомогою пояснювальних принципів пізнання душевних явищ.
 - Г. всі варіанти

8. Вчення Платона (428\7-348\7 до н.ч.)

1. Найвищого розвитку ідеалізм досягає в працях:
- А. учня Платона Арістотеля
 - Б. учня Сократа Платона
 - В. учня Геракліта Демокріта
 - Г. всі варіанти
2. Основоположник об'єктивного ідеалізму:
- А. Гиппократ
 - Б. Гален
 - В. Зенон
 - Г. Платон
3. Творами Платона є праці:
- А. «Великий мирострій», «Канон»
 - Б. «Капітал», «Економіка»
 - В. «Федон», «Федр», «Пір», «Держава»
4. Платон розрізняв:
- А. 9 розрядів душ
 - Б. три початки людської душі
 - В. чотири форми сприйняття
 - Г. всі варіанти
5. По Платону перший нижчий рівень душі це:
- А. жадаюче, безрозсудне первісне

- Б. задоволення тілесних потреб
- В. голод, спрага і навіть закоханість
- Г. всі варіанти

6. По Платону розумний рівень душі це:

- А. яросний дух
- Б. щось таке, що протидіє прагненням жадаючого первісного
- В. голод, спрага і навіть закоханість
- Г. всі варіанти

7. Третя частина душі по Платону це –

- А. лютий дух.
- Б. задоволення тілесних потреб
- В. голод, спрага і навіть закоханість
- Г. всі варіанти

8. Духовний досвід людини по Платону

- А. не вмирає із смертю людини
- Б. вічний
- В. передається по спадку
- Г. три варіанти

9. Платон виділяє такі форми сприйняття:

- А. любов до прекрасних тіл
- Б. любов до прекрасних душ
- В. любов до краси знання, до ідеї, як вічної і незмінної краси
- Г. всі варіанти

10. У вченні Платона про відчуття розглядаються такі стани душі:

- А задоволення, страждання і відсутність того і іншого
- Б. нижчі (фізичні потреби) і вищі (естетичні і розумові) задоволення.
- В. великі і сильні
- Г. всі варіанти

**9. Вчення Арістотеля (384-322г. до н.ч.), Плотін (203 - 269 р. до н.ч.), Вчення
Гіпократ (460-377 до н.ч.).**

1. Арістотель відомий тим, що

- А. створив свою школу, назвавши її «Лікей»
- Б. був натуралістом дослідником
- В. був основоположник формальної логіки і творець силлогістики
- Г. всі варіанти

2. Арістотель :

- А. вважав, що ідейне багатство миру втілене в конкретних плотських прийнятих речах і розкривається тільки завдяки земному спілкуванню з ними в процесі емпіричних досліджень.
- Б. у своїх ученнях орієнтувався на біологію
- В. душу вважав способом доцільного характеру, невід'ємним початком органічного життя, але не матеріального світу в цілому
- Г. всі варіанти

3. Арістотель рахував, що душа:

- А. це засіб організації матеріального тіла.
- Б. від тіла невід'ємна
- В. це три рівні відносин - живлення, плотського враження, розумовий рівень
- Г. всі варіанти

4. Арістотель дитинство розділив на такі періоди:

- А. до 7-ми років; від 7-ми до 14-ти років і від 14-ти до 21-го
- Б. до 5, від 5 до 9, от9 до 12 років

В. до 3, від 3 до 7, від 7 до 10 років

Г. всі варіанти

5. Роки життя Плотіна:

А. 384 - 322г. до н.е.

Б. 203 - 269 р. до н.е.

В. 460 - 377 до н.е.

Г. немає варіанту

6. Плотін проповідував:

А. неоплатонізм

Б. що душа володіє здатністю прямувати не тільки "вгору" - до божого, і матеріального світу, але і до самої себе

В. абсолютну іматеріальність душі.

Г. всі варіанти

7. Девіз Плотіну:

А. «Пізнай самого себе»

Б. «Вниз - до неземного!»

В. «Вперед до незвіданого!»

Г. всі варіанти.

8. Роки життя Гіппократа:

А. 384 - 322г. до н.е.

Б. 203 - 269 р. до н.е.

В. 460-377 до н.е.

Г. немає варіанту

9. Гіппократ описав свої переконання по медицині в книзі:

А. «Великий мирострій»

Б. «Капітал»

В. «Федон»

Г. «О воздухах, водах и территориях»

10. Гіппократ вважав, що органом мислення і відчуття є

А. мозок.

Б. душа

В. серце

Г. всі варіанти

11. Гіппократ в «Гиппократовой збірці» розробив теорію про

А. темпераменти

Б. особистості

В. здібностях

Г. всі варіанти

10. Психологічні теорії античних шкіл психології: стоїків, Епікура, кініків.

1.Вершиной античного матеріалізму був:

А. атомістичний матеріалізм Демокріта

Б. об'єктивний ідеалізм Платона

В. емпіризм Плотіна

Г. біологізм Гіппократа

2. Уявлення Демокріта про плотське пізнання отримав розвиток у:

А. Епікура

Б. стоїків

В. киніков

Г. всі варіанти

3. Школа стоїків виникла в IV столітті до н.е. і отримала свою назву від

А. імені її засновника

Б. місця в Афінах, де Зенон проповідував своє учення («стоя»-портик храму).

- В. того, що заняття проходили, коли всі стоять
Г. всі варіанти
4. Стоїки ділили філософію на:
А. фізику – вчення про природу;
Б. логіку – вчення про пізнання;
В. етику – вчення про афекти.
Г. всі варіанти
5. Стоїки Хрїзіпп і Зенон розрізняли:
А. зовнішнє і внутрішнє мислення
Б. внутрішній розум і мовне мислення
В. всі варіанти
6. Стоїки утворення миру розглядали як
А. перетворення первинного вогню на пароподібну масу, з якої спочатку утворюється нежива природа, потім рослини, тварини і людина.
Б. світовий цикл
В. нескінченно повторювані світові цикли
Г. всі варіанти
7. У вченні про афекти стоїків є:
А. три добрі пристрасті
Б. дві недобрі пристрасті
В. радість, обережність, воля і задоволення, страждання
Г. всі варіанти
8. Ідеал людини в стоїцизмі –
А. незалежність від зовнішніх обставин, автономність, самодостатність (автаркія)
Б. залежність від допомоги Бога
В. періодичне звернення до бога
Г. всі варіанти
9. Епікур стверджував, що метою життя є
А. розумне задоволення, свобода від тілесних страждань і душевних тривог
Б. задоволення розпусників
В. задоволення, що полягає в плотській насолоді
Г. всі варіанти
10. Епікур вважав, що:
А. кожна людина, знаходячись під впливом зовнішніх сил, наділена елементом свободи волі.
Б. не негативізм, але відчуження, відхід від суспільства є "найетичніше вірний шлях духовного саморозвитку і самовдосконалення"
В. єдиним джерелом і добра, і зла є сама людина, він же головний суддя власних вчинків.
Г. всі варіанти
11. Послідовником Епікура в Стародавньому Римі був в 1 ст. до. н. е.
А. Галлен
Б. Лукрецій
В. Гиппократ
Г. всі варіанти
12. Учення Лукреція :
А. у поетичній формі критикувало вчення стоїків про розум, розлитий у вигляді пневми
Б. стверджувало, що існують тільки атоми, рухомі по законах механіки; в результаті виникає і сам розум
В. містило теорію про те, що в пізнанні первинними є відчуття, що перетворюються в інші образи, що ведуть до розуму
Г. всі варіанти.
13. Розбіжності позицій стоїків і епікурейців були з питання про:

- А. взаємини особи і суспільства
 - Б. будову душі
 - В. місце розташування душі
 - Г. всі варіанти
14. Школа киників виходила з того, що:
- А. всі варіанти вірні
 - Б. мораль єдина для всіх людей
 - В. дійсна особа повинна демонстративно ігнорувати громадську думку
 - Г. кожна людина залежна від волі богів
15. Розвиток і навчання в школах киників склалися з трьох сходинок:
- А. навчання, виховання, практика
 - Б. аскеза, ападейкія, автаркія
 - В. ораторська майстерність, етика, естетика
 - Г. всі варіанти
16. Перший ступінь навчання в школі киників полягав в
- А. відмові від комфорту і благ, які дає суспільство.
 - Б. ігноруванні знання
 - В. ігноруванні громадської думки
 - Г. всі варіанти
17. Другий ступінь навчання в школі киників полягав в:
- А. відмові від комфорту і благ, які дає суспільство.
 - Б. ігноруванні знання
 - В. ігноруванні громадської думки
 - Г. всі варіанти
18. Третя ступінь навчання в школі киників полягала в
- А. відмові від комфорту і благ, які дає суспільство.
 - Б. ігноруванні знання
 - В. ігноруванні громадської думки
 - Г. всі варіанти

11. Елінійський період в історії психології (IV ст. до н.ч.).

1. Епоха еллінізму історично пов'язана з:
- А. виникненням і подальшим швидким розпадом найбільшої світової монархії македонського царя Олександра
 - Б. синтезом елементів культур Греції і країн Близького Сходу
 - В. зміною положення особи в суспільстві
 - Г. всі варіанти
2. Вільна особа грека:
- А. була готова на сміливі вчинки
 - Б. виявлялася перед обличчям непередбачуваних змін, що дарували свободу вибору і відчуття хиткості свого існування
 - В. була повна віри в інтелектуальні досягнення колишньої епохи, в могутність розуму
 - Г. всі варіанти
3. Скептицизм – це:
- А. утримання від думок, що стосуються навколишнього світу, унаслідок їх недоказовості, відносності, залежності від звичаїв
 - Б. відмова від пошуків істини
 - В. отримання душевного спокою, досягнення стану атараксії
 - Г. всі варіанти
4. Під мудрістю в епоху еллінізму розумілося:
- А. знаходження істини будь-якими засобами
 - Б. звільнення від потрясінь зовнішнього світу, спроба зберегти свою індивідуальність
 - В. проходження через страждання і пристрасті

Г. всі варіанти

5. У епоху еллінізму з'явилися такі школи психології:

А. стоїки

Б. епікурейці

В. киники

Г. всі варіанти

6. Стоїки оголосили шкідливими будь-які:

А. думки

Б. фантазії

В. афекти

Г. всі варіанти

7. На думку стоїків :

А. задоволення і страждання - помилкові думки про сьогодні

Б. бажання і страх - помилкові думки про майбутнє

В. розум, вільний від будь-яких емоційних потрясінь, здатний правильно керувати поведінкою

Г. всі варіанти

8. "Смерть не має до нас ніякого відношення; коли ми є, то смерті ще немає, коли ж смерть наступає, то нас вже немає", - так вчили в школі:

А. епікурейців

Б. стоїків

В. киників

Г. всі варіанти

9. Киники в своїх школах виховували дітей через відмову від:

А. благ

Б. культури

В. науки

Г. всі варіанти

12. Античний період історії психології як частина філософського періоду (VI ст. до н.ч. до I ст. н.ч.)

1. Античний період починає філософський період і обчислюється з:

А. V ст. до н.е. до VII ст. до н.е.

Б. VI ст. до н.е. до IV ст. н. е.

В. II ст. до н.е. до V ст. н.е.

Г. немає варіанту

2. Другий підперіод філософського періоду доводиться на:

А. I ст. н.е. до VII ст. н.е.

Б. XIV ст. до XVI ст. н.е.

В. XVII ст. н.е. до середини XIX ст. н. е.

Г. немає варіанту

3. Третій підперіод філософського періоду доводиться на:

А. I ст. н. е. до VII ст. н.е.

Б. XIV по XVI ст. н.е.

В. XVII в. н.е. до середини XIX в. н. е.

Г. немає варіанту

4. Останній етап філософського періоду доводиться на:

А. XVII по середину XIX

Б. XIV до XVI в.в. н.е.

В. XVII в. Н.е. до середина XIX в.в. н.е.

Г. немає варіанту

5. У античний період :

А. відбувається розвиток учення про душу в рамках філософських учень і на базі медичних знань, формується томистська психологія; йде початок досвідченої методології дослідження

Б. відбувається відмова від розуміння душі як об'єкту дослідження і пояснювального принципу тілесних і психічних уявлень, вводиться термін "психологія", відділяється психічне від загально біологічного.

В. відбувається виділення свідомості як предмета дослідження і формування теоретичних основ в психології.

Г. наголошувалося виділення науки про душу і формування ідеалізму і матеріалізму, формування перших імперичних знань про психічні процеси; виділення проблем співвідношення душі і тіла; існували вказівки на внутрішні відчуття як спосіб пізнання.

6. У період з IУ ст.н.е. до VII ст. н.е.:

А.. відбувається розвиток вчення про душу в рамках філософських учень і на базі медичних знань, формується томистська психологія; йде початок досвідченої методології дослідження

Б. відбувається відмова від розуміння душі як об'єкту дослідження і пояснювального принципу тілесних і психічних уявлень, вводиться термін "психологія", відділяється психічне від загально біологічного.

В. відбувається виділення свідомості як предмета дослідження і формування теоретичних основ в психології.

Г. наголошувалося виділення науки про душу і формування ідеалізму і матеріалізму, формування перших імперичних знань про психічні процеси; виділення проблем співвідношення душі і тіла; вказівки на внутрішні відчуття як спосіб пізнання.

7. У період з XIV до XVI в.в. н.е.:

А. відбувається розвиток учення про душу в рамках філософських учень і на базі медичних знань, формується томистська психологія; йде початок досвідченої методології дослідження

Б. відбувається відмова від розуміння душі як об'єкту дослідження і пояснювального принципу тілесних і психічних уявлень, вводиться термін "психологія", відділяється психічне від загально біологічного.

В. відбувається виділення свідомості як предмета дослідження і формування теоретичних основ в психології.

Г.. наголошувалося виділення науки про душу і формування ідеалізму і матеріалізму, формування перших імперичних знань про психічні процеси; виділення проблем співвідношення душі і тіла; вказівки на внутрішні відчуття як спосіб пізнання.

8. На етапі з XVII в. до середина XIX в.в. н.е.:

А. наголошувалося виділення науки про душу і формування ідеалізму і матеріалізму, формування перших імперичних знань про психічні процеси; виділення проблем співвідношення душі і тіла; вказівки на внутрішні відчуття як спосіб пізнання.

Б. йде формування емпіричної, інтроспективної і асоціативної психології; виділяється поняття про несвідому психіку, вчення про рефлекс Рене Декарта

В. відбувається відмова від розуміння душі як об'єкту дослідження і пояснювального принципу тілесних і психічних уявлень, вводиться термін "психологія", відділяється психічне від загальнобіологічного.

Г. відбувається виділення свідомості як предмет дослідження і формування теоретичних основ в психології.

9. Підсумком розвитку античної психологічної думки з'явилося:

А. становлення напрямів пояснення генезису і структури психіки

Б. формування емпіричної і інтроспективної психології

В. виділення поняття про несвідому психіку, вчення про рефлекс

Г. немає варіанту

10. У античний період склалися деякі напрями пояснення генезису і структури психіки:

- А. пояснення із законів руху і розвитку матеріального світу
 Б. орієнтація на живу природу і психіку як засіб організації поведінки живих систем
 В. постановка душевної діяльності індивіда в залежність від форм, що є результатом людської культури
 Г. всі варіанти
11. В світі культури були створені «органи» збагнення людини і його душі:
 А. кіно, театр, освіта
 Б. релігія, мистецтво і наука
 В. медицина, ізотерика, школа
 Г. Все варіанти
12. Релігія будується на:
 А. досвіді, що зорганізується і контролюється логічною думкою
 Б. художньому образі
 В. міфі
 Г. всі варіанти
13. Наука будується на:
 А. досвіді, що зорганізується і контролюється логічною думкою
 Б. художньому образі
 В. міфі
 Г. всі варіанти
14. Мистецтво будується на:
 А. досвіді, що зорганізується і контролюється логічною думкою
 Б. художньому образі
 В. міфі
 Г. всі варіанти
15. Відкриття в науці античності це –
 А. відкриття Алкмеоном того, що органом душі є головний мозок.
 Б. вчення про темпераменти медичних шкіл Гіппократа і Галена.
 В. відкриті Сократом і його учнем Платоном — початкового діалогізму і внутрішньої мові як інтеріоризованого діалогу
 Г. створення Сократом моделі особи як динамічної системи мотивів
 Д. всі варіанти
16. У розвитку психології античність прославлена великими теоретичними успіхами, до яких відносяться:
 А. відкриття теорії рефлексу
 Б. створення психоаналізу
 В. відповіді на питання, як співвідносяться в людині тілесне і духовне, мислення і спілкування, особове і соціокультурне, мотиваційне і інтелектуальне, розумове і ірраціональне
 Г. розробка програм психології як науки

Доповніть таблицю 2.1

(Вписати в таблицю представників шкіл стародавньої Греції чи назву самої школи)

Таблиця 2.1.

Школа чи представники школи стародавньої Греції	Мілетська школа	Фалес
		Анаксимандр
		?
	?	Піфагор
		Акмеон
		Геракліт
	Елейська	?

	школа	?
		?
?		Емпедокл
		Анаксагор
?		Демокрит
Класична школа		?
		?
		?
Мигарська школа		Евклід
		?
		?

Змістовий модуль 1. Психологія як частина філософії.

Теми 1.3., 1.4. «Розвиток психології в епоху Середньовіччя»

Тема 1.3. Психологія раннього Середньовіччя: Етапи становлення психологічних шкіл Середньовіччя. Вчення Ібн-Сіни, Аверроуза, Ф. Аквінського.

Завдання 1. Пройти тести з тем 13- 15.

Завдання 2. Доповнити таблицю.

Завдання 3. Відповісти на питання до відео (Ф. Аквінський).

Завдання 4. Словник та кросворд по темі заняття.

Пояснення до завдань 1-4.

Завдання 1.

Пройти тести з тем 13- 15. Підкресліть вірний варіант

13. Вчення Ібн-Сіни(980-1037), вчення Аверроуза(1126-1198).

1. Коли декілька арабських племен об'єдналися в єдину державу Халіфат з єдиною релігією – іслам? В:

А. V ст. н.е.

Б. III ст. до н.е.

В. VII ст. н.е.

Г. Немає варіанту

2. Хто серед арабомовних науковців найбільш виділяється у IV ст. Ісламської ери:

А. П'єро Помпонаці і Бернадіно Телезіо

Б. Ібн-сіна (Авіцена) і Ібн-рошд (Аверроуз).

В. Хуан Вівіс, Хуан Уарте

Г. Немає варіанту

3. Роки життя ученого, філософа, медика Авіцени:

А. 980-1037

Б. 1444 - 1677

В. 1126-1198

Г. Немає варіанту

3. Авіцена відомий тим, що:

А. виклав друге після Галена вчення про психофізіологічні функції в книзі «Канон лікарської науки»

Б. запропонував дві психології: природно – наукову психологію і метафізичну психологію

В. Зробив внесок до вікової психології в книзі «Книга вказівок і повчань»

Г. Всі варіанти

5. Роки життя ученого, філософа, матеріаліста Аверроуза:

А. 980-1037

Б. 1444 - 1677

В. 1126-1198

Г. Немає варіанту

4. У основі учення Аверроуза - трактування Аристотелівського проекту " Про душу і її вищі здібності в розумі ", яку викладено в книзі:
- А. «Непослідовність непослідовності»
 - Б. «Канон»
 - В. «Основи психології душі»
 - Г. Немає варіанту
5. Ібн-рошд дав рішення до розуміння душі через аверроїзм, суть якого:
- А. немає варіанту
 - Б. є потенційний і активний розум, вони існують як одна субстанція поза індивідом і складають індивідуальну душу
 - В. Завдяки чутливості індивідуальна душа сприймає універсальний розум (нус), який подібно до сонця діє на неї.
 - Г. варіанти Б і В
8. Ібн-рошд стверджував, що є потенційний і активний розум, вони існують як одна субстанція поза індивідом і складають індивідуальну душу, що відповідає вченню під назвою:
- А. Номіналізм
 - Б. Реалізм
 - В. Концептуалізм
 - Г. Аверроїзм
14. Загальна характеристика психології Середньовіччя (13(14) – 16 ст.ст.)
1. Для Середніх століть характерно:
- А. входження народів в релігію світового масштабу, коли в індивідуальній свідомості релігійна істина виступала для кожної людини регуляторним принципом його картини миру.
 - Б. початок розвитку наукової діяльності у всіх областях знання, особливо - природознавстві, астрономії, математиці, натур-філософії
 - В. виникнення, розвиток і занепад нової соціальної структури – феодалізму.
 - Г. Всі варіанти
 - Д. Інтерес до людської особи
2. У 13-14 століттях виникли наступні вчення про душу і пізнання в основних напрямках схоластичної філософії:
- А. Номіналізм – напрям схоластичної філософії, з яким було пов'язано розвиток психологічних знань (створювані нашим мисленням назви «номина»).
 - Б. Реалізм – загальні поняття, що існують самостійно, як окремі предмети.
 - В. Концептуалізм – протилежність номіналізму і реалізму.
 - Г. Всі варіанти
3. Серед відомих науковців середньовічної Італії найбільш пригортають увагу такі титани, як:
- А. Роджер Бекон
 - Б. П'єро Помпонаці (трактат «Об бессмертии души»), Бернандіно Телезіо, Леонардо да Вінчі (трактат «Про живопис»).
 - В. Хуан Вівіс («Про душу і життя» 1538), Хуан Уарте (« Дослідження здібностей до наук »), Гомес Перейра («Антоніана Маргарита»)
 - Г. Немає варіанту
4. У середньовічній Іспанії творять титани:
- А. Роджер Бекон
 - Б. П'єро Помпонаці (трактат «Об бессмертии души»), Бернандіно Телезіо, Леонардо да Вінчі (трактат «Про живопис»).
 - В. Хуан Вівіс («Про душу і життя» 1538), Хуан Уарте (« Дослідження здібностей до наук »), Гомес Перейра («Антоніана Маргарита»)
 - Г. Немає варіанту
5. Матеріалістичні ідеї середньовічної філософії розвивав дивовижний лікар, а саме:
- А. Роджер Бекон
 - Б. Рене Декарт
 - В. Фома Аквінський
 - Г. Всі варіанти
6. Вчення Бекона про людину має дві частини:
- А. наукову і практичну

- Б. верхню і нижнюю
 В. психологію, як філософію людини і цивільну філософію.
 Г. Немає варіанту
7. Бекон виділив питання, що охоплюють вивчення:
 А. тільки тіла
 Б. особи, зв'язки душі і тіла (пам'ять, мудрість, моральна стійкість і т.д.) і також тільки тіла
 В. Тільки душі
 Г. Всі варіанти
8. Вивчення союзу душі і тіла включає питання
 А. душевного стану по зовнішніх прояви (фізіогноміку)
 Б. тлумачення снів
 В. Вплив хворобливих станів тіла на душевну діяльність і, навпаки, душі на тіло
 Г. Всі варіанти
9. До наук про тіло відносяться:
 А. наука про раціональну божественну душу і наука про нераціональну, що відчуває, загальну людині і тваринам душі, природа якої тілесна.
 Б. медицина, косметика, атлетика і наука про насолоду.
 В. психологія, фізика, хімія
 Г. Всі варіанти
10. Вчення про душу включає науки
 А. наука про раціональну божественну душу і наука про нераціональну, що відчуває, загальну людині і тваринам душі, природа якої тілесна.
 Б. медицина, косметика, атлетика і наука про насолоду.
 В. психологія, фізика, хімія
 Г. Всі варіанти
15. Вчення європейських середньовікових вчених (Ф.Аквінський та ін.)
1. Роки життя Ф.Аквінського:
 А. 1561 – 1626
 Б. 1225 – 1274
 В. 1345 – 1400
 Г. Немає варіанту
2. Хома Аквінський філософ і теолог написав такі праці як:
 А. «Сума теології», «Сума проти язичників»
 Б. «Про живопис», «Про душу і життя»
 В. « Дослідження здібностей до наук», «Антоніана Маргарита»
 Г. Немає варіанту
3. Аквінський відомий тим, що:
 А. сформулював п'ять доказів буття бога, що описується як першопричина, кінцева мета суцього
 Б. стверджував, що природа завершується в благодаті, розум – у вірі, філософське пізнання і природна теологія, заснована на аналогії суцього, - в понад природному одкровенні.
 В. Його учення лежить в основі томізма і неотомізма
 Г. Всі варіанти
4. Томізм – це філософія
 А. покликана філософськи обґрунтувати незалежність людини від бога
 Б. монопсихизма, що дуалізм розділяє «єдину» душу і тіло.
 В. у формі ідеалізму: субстантивировано не поняття, а плотські образи, які актуалізуються завдяки спеціальній операції свідомості, а не створюються самим індивідом.
 Г. Варіанти Б.и В.
5. У Ф. Аквінського душа
 А. матеріальна
 Б. ідеальна
 В. стає «чистим» суб'єктом, що не володіє нічим, окрім здатності усвідомлювати.
 Г. відсутня у людини
6. Завдяки кому з науковців через багато століть томізм ожив у феноменологічній концепції:

- А. Брентано
 Б. Гельмгольцу
 В. Вундту
 Г. Немає варіанту
6. Однією з визначальних особливостей томистської психології є принцип
 А. діалектики
 Б. розташування всіх явищ в ступінчастому ряду – від нижчого до вищого.
 В. віддзеркалення
 Г. Діяльності
7. У роздробленій Німеччині в 16 в. Найбільшу популярність серед психологічних учень придбала
 А. психологія здібностей ученого – енциклопедиста Х. Вольфа
 Б. психологія відчуттів Кондельяка
 В. Психологія природної необхідності людини-машини Ламетрі
 Г. Натур філософія М. Ломоносова
8. Х. Вольфу належать книги:
 А. "Емпірична психологія", "Раціональна психологія".
 Б. «Трактат про відчуття»
 В. «Природна історія душі»
 Г. «Людина-машина»
9. Розквіт матеріалістичної думки у Франції був підготовлений ньютонівською картиною природи і локковської картиною свідомості і пропагандистами досвідченого знання у Франції, такими як:
 А. Юм і Гартлі
 Б. Вольтер і Кондельяк
 В. Вольф і Руссо
 Г. Всі варіанти
10. У «Трактаті про відчуття» Кондельяком уявлена:
 А. психологія здібностей
 Б. психологія відчуттів
 В. Психологія природної необхідності людини-машини
 Г. Натурфілософія
11. Наступний автор в книзі "Природна історія душі» стверджує, що душа дійсно існує, проте її не можна відокремити від тіла, оскільки тіло - машина, то і людина в цілому зі всіма його душевними здібностями автомат, що всього лише відчуває, мислячий і прагнучий до насолоди
 А. Х. Вольф
 Б. Кондельяк
 В. Ламетрі
 Г. М. Ломоносов
13. Головна практична ідея французького матеріалізму полягала в затвердженні вирішальної ролі
 А. виховання і освічених законодавців
 Б. біологічного
 В. психічного
 Г. Всі варіанти
16. Руссо стверджував, що людина від природи добра, але його зіпсувала
 А. жадність
 Б. цивілізація
 В. віра
 Г. Всі варіанти
1. Уявлення про різні рівні інтеграції органів "людської машини" розвинув у Франції
 А. Х. Вольф
 Б. Кондельяк
 В. Ламетрі
 Г. Кабаніс
2. Економічний і культурний підйом Росії після реформ Петра I сприяв формуванню передової суспільно-філософської і наукової думки і висуненню учених
 А. М. В. Ломоносова, Я. П. Козельського, Н. І. Новікова, А. Н. Радіщева
 Б. Х. Вольфа, Кондельяка

В. Ламетрі, Кабаніса

Г. Всі варіанти

Завдання 2.

Доповнити таблицю 3.1. (Див. приклад в першому рядку таблиці: Авіцена...)

Науковець	Труди	Поле діяльності, внесок у науку
Авіцена (Ібн-Сина)	«Канон лікарської науки», «Книга зцілення», «Книга справедливості», «Суперечки», «Інсаф»	Поет, астроном, лікар, теоретик музики, фізик, математик, хімік, письменник, засновник авіценізму, батько сучасної медицини, концепція інерції та імпульсу, попередник психоаналізу, піонер аромотерапії та невропсихіатрії
Аверроуз (Ібн-Рошд)		Лікар, астроном, суддя, педагог, письменник, екзистенція перед сутністю, інерція, заперечення епіциклів, павутинна матерія, хвороба Паркінсона, фоторецептор.
Фома Аквінський	«Сума проти язичників», «Сума теології», « диспутаційні питання», «Про істину», «Про божу могутність», «про духовні створіння», «Про душу», « Про зло» і т.д..	
Бернадіно Телезіо		
Петро Помпонацци	“De intensione et remissione formarum”, “De reaction”, “De action reali” і т. Д..	
Леонардо да Вінчі	«Покоління волхвів», «Мадонна в скелях», «Іван хреститель» і т. д. .	
Хуан Вівіс		Письменник, філософ, гуманіст, педагог. Професор в університетах Оксфорда та Лувена. Виступав за те щоб основним питанням психології трактувати не питання співвідношення душі та тіла, а реальне проявлення душі.
Хуан Уарте		Лікар та філософ-матеріаліст. Одним з перших намагався створити класифікацію наук, оснований на человеческих способностях – пам’яті, розумі та уявлені. В теорії пізнання підчеркував роль спостереження.
Гомес Перейра	«Антоніана Маргарита»	
Роджер Бекон		Філософ, науковець, викладач оксфордського університету, францисканець. Проповідь експериментального методу в науці.
Х. Вольф	“Eigene Lebensbesbeschreibung. Leipzig.”	
Жульєн де Ламетрі	«Людина – машина» «Тракт щодо душі» «Людина – рослина»	

Конділяк		Абат, філософ, представник сенсуалізму, один з засновників асоціативної психології, економіст.
----------	--	--

Завдання 3.

Перегляньте відео про Ф. Аквінського (в Тімс) і дайте відповіді на питання, що на початку відео.

Завдання 4.

Словник -10 - 15 слів по темі (продовжити в таблиці Словник за зразком до теми 1) та Кросворд (5-10 слів) (Скласти кросворд по темі. Додати файли з кросвордом та ключом до нього).

Змістовий модуль 1. Психологія як частина філософії.

1.4. Психологія пізнього Середньовіччя: Загальна характеристика психології Нового Часу).

Завдання 1. Пройти тести з тем 16 - 19.

Завдання 2. Доповни таблицю. 5.1.

Завдання 3. Відповісти на питання до відео (Г. Гельмгольц, Р.Декарт, Д.Локк, Ч.Дарвін, Д. Берклі, Д. Юм).

Завдання 4. Словник та кросворд до теми заняття.

Пояснення до завдань 1-4

Завдання 1. Пройти тести з тем 16-19

16. Загальна характеристика психології Нового Часу ХУІІ століття.

1. Базовою ідеєю культури ХУІІ століття, — як у сфері філософії, так і психології, що знаходиться під її впливом, — був

А. дух математики, представлення Всесвіту у вигляді фігури

Б. дух механіцизму, представлення Всесвіту у вигляді гігантської машини.

В. дух ідеалізму

Г. всі варіанти

2. Ідея механіцизму визріває спочатку в

А. у роботах італійського фізика Галілео Галілея

Б. у натурфілософії

В. у роботах англійського фізика і математика Ісаака Ньютона

Г. всі варіанти

3. У ХУІІ столітті створення всіх діючих причинно-наслідкових зв'язків приписувалося

А. людині

Б. Богам

В. машині

Г. всі варіанти

4. Детермінізм – це:

А. зумовленість сьогодення минулими подіями

Б. зумовленість минулого справжніми подіями

В. незалежність минулого і сьогодення

Г. незалежність майбутнього

5. Редукціонізм виник з ідеї

А. відомості розуміння функціонування цілого до розуміння функцій його частин

Б. монізму

В. дуалізму

Г. всі варіанти

6. Зрозуміти те, як влаштований Всесвіт в цілому в 17 столітті пропонувалося за допомогою

А. експерименту

Б. редукціоністського підходу

В. віра

Г. всі варіанти

7. «Франкенштейн» — роман

А. англійської письменниці Мері Уоллстоункрафт Шеллі

Б. американського письменника Л. Франка Баума

В. російського письменника Бєляєва

Г. немає варіанту

17. Психологія Ч. Беббіджа (1792—1871) та О. Конта (1798-1857)

1. Чарльз Беббідж ексцентричний англійський математик відомий тим, що:
А. розробив прилад, який він назвав обчислювальною машиною
Б. спроектував машину, яка відтворювала не фізичні дії людини, а його розумові операції.
В. створив машину, що умеє грати в шахи, шашки і інші ігри.
Г. всі варіанти
2. В середині ХІХ століття європейською філософською думкою опанувала нова мода, а саме:
А позитивізм
Б. редуционізм
В. інтеракціонізм
Г. всі варіанти
3. Огюст Конт, як позитивіст стверджував, що
А. всі варіанти
Б. всі знання ненадійні і метафізичні
В. світ не може бути пізнаним
Г. в достатній мірі надійними можуть вважатися тільки, ті факти, які піддаються об'єктивному науковому спостереженню, а всі спекулятивні або метафізичні твердження, отримані чисто логічним шляхом ілюзорні і повинні бути знехтувані.
4. Ухвалення позитивістської орієнтації означало, що
А. відтепер учені повинні покладатися на бога
Б. довіряти можна лише свідцтвам наших відчуттів, тільки вони дають наукові знання
В. всі знання — просто нісенітниця
Г. всі варіанти
5. Антиметафізична тенденція навила підкріплення у сфері власного філософського знання учення
А. матеріалізму
Б. ідеалізму
В. монізму
Г. немає варіанту
6. Матеріалізм – це учення, яке
А. відповідає метафізиці
Б. стверджувало, що всі події у Всесвіті можна описати і пояснити природними чинниками, через різні властивості матерії, і енергії.
В. характерний для ідеалістів
Г. всі варіанти
7. Прихильники емпіризму вважали, що
А. єдиним джерелом знання є пам'ять
Б. єдиним джерелом знання є плотський досвід
В. єдиним джерелом знання є мислення
Г. всі варіанти
8. Емпіризм протистоїть нативістській концепції Декарта, згідно якої
А. частина ідей, що мають для процесу пізнання найважливіше значення, носить природжений характер.
Б. всі люди набувають знань в процесі життя
В. всі ідеї носять природжений характер
Г. всі варіанти

18. Вчення і життєдіяльність Р. Декарта

1. Рене Декарт народився:
А. у Франції 31 березня 1596 року
Б. у Англії 23 березня 1566 року
В. у Італії 5 квітня 1600 року
Г. немає варіанту
2. Р. Декарт помер:
А. у Швеції 11 лютого 1650 року

- Б. у Іспанії 7 березня 1700 року
 В. у Італії 5 квітня 1600 року
 Г. немає варіанту
3. Декарт, розглядаючи проблему співвідношення душі і тіла, зосередив увагу на
 А. провідній ролі душі перед тілом
 Б. проблемі так званого психофізичного дуалізму
 В. будові мозку
 Г. всі варіанти
4. Позиція Декарта спричинила за собою зміну методів дослідження душі:
 А. більше стало метафізичних міркувань
 Б. стали застосовувати методи об'єктивного спостереження за ходом психічних процесів і експерименту
 В. більше стало уможливлених спекуляцій про існування і природу душі.
 Г. всі варіанти
5. Розглядаючи природу тіла, Декарт безпосередньо апелював до
 А. механікогідралічної моделі
 Б. атомістичної моделі
 В. хімічної науки
 Г. всі варіанти
6. Декарта часто називають автором учення про
 А. виховання
 Б. рефлексі
 В. позитивізм
 Г. всі варіанти
7. На думку Декарта
 А. м'язи і сухожилля подібні до двигуна і пружин
 Б. всі рухи механічного тіла не довільні, а викликаються якимись зовнішніми причинами
 В. значна частина рухів людського тіла відбувається без якої-небудь, участі свідомості.
 Г. всі варіанти
8. Ідеї Декарта відбилися на сучасному уявленні
 А. психоаналітиків про несвідоме
 Б. біхевіористів про стимул-реактивний (s-r) принцип поведінки
 В. гештальтистів про сприйняття свідомості
 Г. всі варіанти

19. Вчення Д.Гартлі, Д. Берклі, Д. Юма, Д. Мілля, Д. Локка

1. Роки життя Д.Гартлі:
 А. 1717 -1776
 Б. 1685 -1753
 В. 1806 -1873
 Г. 1705-1757
2. Девід Гартлі написав книгу:
 А. «Досвід нової теорії зору»
 Б. «Трактат про початки людських знань».
 В. «Роздум про людину, його будову, борг, покладання надії»
 Г. всі варіанти
3. Гартлі припускав, що:
 А. основним законом асоціації є закон суміжності
 Б. рецептор повинен розглядатися не сам по собі, а як компонент системи.
 В. наступні за роздратуванням рецептора рухи м'язів можуть відбуватися в непомітній для зовнішнього сприйняття формі.
 Г. всі варіанти
- Д. вольова поведінка виникає у людини завдяки з'єднанню сенсорних реакцій з мовою.
4. Гартлі пояснював функціонування мозку і нервової системи в цілому через ідею:
 А. мозкових вібрацій
 Б. відтворення вражень
 В. роботи атомів
 Г. всі варіанти
5. Роки життя Джорджа Берклі:
 А. 1717 -1776

- Б. 1685 -1753
В. 1806 -1873
Г. 1705-1757
6. Д. Берклі написав:
А. «Досвід нової теорії зору»
Б. «Трактат про початки людських знань».
В. «Роздум про людину, його будову, борг, покладання надії»
Г. варіанти А і Б
7. Дж. Берклі вважав, що
А. всі наші знання про зовнішній світ походять з досвіду
Б. всі якості вторинні
В. «бути – означає бути в сприйнятті»
Г. всі варіанти
8. Роки життя Дейвіда Юма:
А. 1711 -1776
Б. 1685 -1753
В. 1806 -1873
Г. 1705-1757
9. Д. Юм відомий тим, що:
А проголосив єдиним об'єктом пізнання досвід
Б. відкинув рефлексію як джерело пізнання.
В. розвинув вчення про плотський досвід як потік «вражень»
Г. всі варіанти
10. Роки життя Д.С. Мілля:
А. 1717 -1776
Б. 1685 -1753
В. 1806 -1873
Г. 1705-1757
11. Д.С. Мілля написав:
А. «Досвід нової теорії зору»
Б. «Трактат про початки людських знань».
В. «Поневолення жінки»
Г. немає варіанту
12. Д.С. Мілля вважав, що
А. всі наші знання про зовнішній світ походять з досвіду
Б. всі якості вторинні
В. «бути – означає бути в сприйнятті»
Г. розум грає активну роль у виробленні асоціативних ідей
13. Джеймс Мілля прожив період:
А. 1773 – 1836
Б. 1685 -1753
В. 1806 -1873
Г. 1705-1757
14. Д. Мілля написав:
А. «Історія британської Індії», «Аналіз феноменів людського розуму»
Б. «Трактат про початки людських знань».
В. «Поневолення жінки»
Г. всі варіанти
15. Д. Мілля хотів довести, що
А. людський розум є не більше ніж машина
Б. розум – якась пасивна структура, що приводиться в рух тільки зовнішніми стимулами
В. у відповідь на зовнішні стимули людина реагує автоматично
Г. всі варіанти
16. Джон Локк прожив період:
А. 1773 – 1836
Б. 1685 -1753
В. 1632 - 1704
Г. 1705-1757
17. Джон Локк написав книгу:
А. «Досвід про людський розум».

- Б. «Трактат про початки людських знань».
 В. «Поневолення жінки»
 Г. всі варіанти
18. Локк заперечує декартівські:
 А. вчення про рефлекс
 Б. природжені ідеї
 В. філософські роботи
 Г. всі варіанти
19. Локк розрізняє:
 А. 2 досвіди: зовнішній і внутрішній
 Б. прості і складні ідеї
 В. первинні і вторинні якості
 Г. всі варіанти
20. Началом епохи психохімічного підходу в теорії асоціацій є заява Локка про те, що:
 А. існує трьохкомпонентна теорія колірною зору
 Б. складні ідеї утворюються в результаті поєднання і комбінування простих
 В. існують природжені ідеї
 Г. всі варіанти

Завдання 2. Доповнити таблицю 5.1.. (за алгоритмом, що в першому рядку)

Таблиця 5.1.

Науковець	Годи життя	Головні роботи науковця
<i>Джон Локк</i>	<i>1632-1704</i>	<i>Опыт о человеческом разуме</i>
<i>Томас Гоббс</i>		
<i>Френсіс Бекон</i>		
<i>Готфريد-Вильгельм</i>		
<i>Лейбниц</i>		
<i>Бенедикт Спиноза</i>		

Завдання 3.

Відповісти на питання до відео, що розміщено в Тіме про Г. Гельмгольца, Р.Декарта, Д.Локка, Ч.Дарвіна, Д. Берклі, Д. Юма.

Завдання 4.

Продовжити писати словник та скласти кросворд за темою заняття.

Змістовий модуль 2. Початок становлення психології як самостійної науки

Тема 2. 5. Передумови відділення психології, як самостійної науки. Вчення засновників теорії асоціацій. Філософія емпіризму (Д. Гартлі, Д.Берклі та ін.). Життя і творчість Франца Brentano, І.М.Сеченова, В.Вундта. Виникнення експериментальної психології

Завдання для самостійної роботи з Змістовного модулю 2.1. Передумови відділення психології, як самостійної науки.

Завдання 1. Пройти тести з тем 23- 25.

Завдання 2. Доповнити таблицю 6.1

Завдання 3. Словник та кросворд по темі заняття.

Пояснення до завдань.

ТЕСТИ

23. Вчення І.М.Сеченова.

1. *І.М. Сеченов – місце народження і роки життя:*

А. Італія, 1823 -1877

Б. Німеччина, 1838 – 1917

В. Росія, 1829-1905

Г. немає варіанту

2. *Найбільш важлива для психології робота Сеченова називається:*

А. «Психологія з погляду біхевіоризма»

Б. «Рефлекси головного мозку»

В. «Канон»

- Г. немає варіантів
3. *Сеченов поставив завдання:*
 А. довести можливість додатку фізіологічних знань до явищ психічного життя
 Б. створити лабораторію для досвідченої психології
 В. написати підручник по психології
 Г. всі варіанти
4. *По Сеченову первинними причинами вчинків є:*
 А. мотиви
 Б. відвернуті уявлення
 В. вплив ззовні у формі відчуття
 Г. всі варіанти
5. *За допомогою відкритого Сеченовим рефлекторного принципу:*
 А. спростовується теорія Декарта
 Б. психічне отримує своє причинне пояснення
 В. затверджується принцип монізму
 Г. немає варіанту
6. *Рефлекторна схема психічного процесу у Сеченова така:*
 А. думка, слово, дія
 Б. емоція, сприйняття, слово
 В. рух, вчинок, мова
 Г. всі варіанти
7. *Рефлекторний підхід до вивчення мозкових механізмів психічних процесів після Сеченова використовували учені:*
 А. І.П. Павлов, А.А. Ухтомській, Н.Н.Ланге
 Б. Бекон, Оккам
 В. Аквінській, Новіков
 Г. всі варіанти
8. *Предметом психології Сеченов бачив*
 А. структуру свідомості
 Б. психічні акти
 В. цілісна поведінка
 Г. всі варіанти
9. *Сеченов стояв біля витоків:*
 А. структуралізму
 Б. позитивізму
 В. функціоналізму
 Г. бихевиоризма

24. Вчення В.Вундта

1. *В. Вундт – місце народження і роки життя*
 А. Італія, 1823 -1877
 Б. Німеччина, 1832 – 1920
 В. Росія, 1829-1905
 Г. немає варіанту
2. *Перша дослідницька психологічна лабораторія, перетворена згодом в інститут, заснована Вільгельмом Вундтом в:*
 А. 1879 р.
 Б. 1877 р.
 В. 1890 р.
 Г. немає варіанту
3. *Програма Вундта, викладена в 1862 р. у книзі:*
 А. «Лекції про душу людини і тварин»
 Б. «Нариси по вивченню мускульного руху»
 В. «Нариси по теорії плотських сприймань»
 Г. всі варіанти
4. *Програма Вундта, викладена в 1862г. підрозділяла психологію на:*
 А. експериментальну, етнічну психологію і наукову метафізику
 Б. психологію народів, мас і індивіда
 В. філософію, історію і психологію
 Г. всі варіанти

5. *Перший науковий психологічний журнал, що спочатку носив назву «Філософські дослідження» Вундт видав в:*
- 1905 г
 - 1883 р.
 - 1920 р.
 - немає варіанту
6. *Вундт стояв біля витоків:*
- структуралізму
 - позитивізму
 - функціоналізму
 - всі варіанти
7. *Предметом психології Вундт бачив*
- структуру свідомості
 - психічні акти
 - цілісна поведінка
 - усвідомлюваний внутрішній досвід
- 25. Вплив еволюційної біології Дарвіна та френології на психологію.**
1. *У 1859 р. Чарльз Роберт Дарвін опублікував свою працю:*
- «Кому і як розробляти психологію»
 - «Походження видів шляхом природного відбору»
 - «Федон»
 - немає варіанту
2. *У 1859 р. Дарвін встановив:*
- факт мінливості видів
 - закони еволюції
 - закони мінливості і принцип спадковості
 - всі варіанти
3. *Відкриті Дарвіним закони мінливості і принцип спадковості дали:*
- ідеалістичне тлумачення принципів розвитку і пристосування
 - нові факти для теорії гомеостазу
 - матеріалістичне тлумачення доцільності — пристосованості організмів в природі
 - немає варіанту
4. *Дарвін показав, що людина відбулася в процесі розвитку від нижчих тваринних форм в книзі:*
- «Походження видів шляхом природного відбору»
 - «Походження людини і статевий відбір»
 - «Вираз емоцій у людини і тварин»
 - всі варіанти
5. *Ідея пристосованого значення психіки обґрунтована в книзі:*
- «Походження видів шляхом природного відбору»
 - «Походження людини і статевий відбір»
 - «Вираз емоцій у людини і тварин»
 - всі варіанти
6. *Ідея пристосованого значення психіки висловлена також ученим:*
- Павловим І.
 - Сеченовим І.
 - Спенсером Р.
 - немає варіантів
7. *Ідея пристосованого значення психіки дала початок:*
- новому підходу до вивчення психіки як найважливішого засобу адаптації до середовища.
 - новій теорії навчання
 - подальшій епосі відродження
 - всі варіанти
8. *Який учений висловлював положення про те, що головний мозок, включаючи великі півкулі, є сукупністю біологічно різних органів, кожний з яких пов'язаний з певною психічною здатністю:*
- Ч. Дарвін
 - І. Сеченов
 - Ф. Галл

Г. І. Павлов

9. Франц Джозеф Галл визнаний першим

А. фахівцем з невралгії

Б. ученим, що займався психологією поведінки

В. хто досліджував мозок і поведінку, замість того щоб вивчати інтроспективну свідомість

Г. всі варіанти

10. Біологічна орієнтація Галла привела до того, що;

А. він поглянув на психічні здібності як на адаптивні функції головного мозку

Б. він передбачив дарвінівську психологію

В. він досліджував індивідуальні відмінності

Г. всі варіанти

Завдання 2. Доповнити таблицю 6.1.

Визначити вчених за їх портретами, що прищепні до періоду виділення психології в самостійну науку, та заповнити таблицю 6.1. за алгоритмом, що є в першому рядку:

Таблиця 6.1.

Номер портрету	ПІБ	Чим прищеплений до до періоду виділення психології в самостійну науку
1	Ч.Дарвін	опублікував свою працю «Походження видів шляхом природного відбору», де встановив факт змінності видів і відкрив закони еволюції – природний відбір в умовах боротьби органічних істот за існування на основі законів мінливості і принцип спадковості - дали матеріалістичне тлумачення доцільності – пристосованості організмів в природі.
2.		
.....		
8.		

Завдання 3. Продовжити писати словник та скласти кросворд за темою заняття.

Змістовий модуль 2. Початок становлення психології як самостійної науки

Тема 2. 6. Становлення шкіл та галузей психології.

Завдання для самостійної роботи з Змістовного модулю 2.2. Становлення шкіл та галузей психології.

Завдання 1. Пройти тести з тем 26- 39.

Завдання 2. Доповнити таблицю 6.1

Завдання 3. Словник та кросворд по темі заняття.

Завдання для самостійної роботи з Змістовного модулю 2

Пояснення до завдань

Завдання 1. Пройти тести з тем 26- 29.

26. Зародження галузей психології. Виникнення експериментальної психології.

1. Експериментальна психологія –
 - А. галузь психології, яка вивчає вплив на думки, відчуття і поведінку індивіда інших індивідів
 - Б. галузь психології, в якій для вивчення психічних явищ ефективно застосовується метод лабораторного експерименту .
 - В. галузь психології, яка вивчає як факти, закономірності і механізми психіки відкривалися людському розуму
 - Г. немає варіанту
2. Експериментально-психологічними дослідженнями займалися:
 - А. Вільгельм Вундт і Френсіс Гальтон
 - Б. Герман Ебінгауз і Едвард Торндайк
 - В. Іван Михайлович Сеченов і Микола Ланге (1880)
 - Г. всі варіанти
3. Вирішальний вплив природознавства на процес виникнення експериментальної психології виразився в таких напрямках:
 - А. запозичені з природознавства методи дослідження і, перш за все експеримент.
 - Б. у середині природознавства були накопичені власне психологічні факти з проблеми співвідношення фізичного і психологічного
 - В еволюційні ідеї Г. Спенсера і теорія еволюції Ч. Дарвіна сприяли зміні розуміння психіки і завдань психології.
 - Г. всі варіанти
4. У середині природознавства були накопичені такі психологічні факти з проблеми співвідношення фізичного і психологічного:
 - А. теорія відчуттів, теорія колірного зору, резонансна теорія слуху, теорія сприйняття
 - Б. теорія І. Мюлера, Г. Гельмгольца
 - В. теорія Гельмгольца, Е. Геринга
 - Г. всі варіанти
5. Апологетом експериментального методу і творцем в Новоросійському університеті першої в Росії університетської лабораторії експериментальної психології був:
 - А. Вільгельм Вундт
 - Б. Герман Ебінгауз
 - В. Микола Ланге
 - Г. Френсіс Гальтон
6. Книга «Спадковість таланту» написана в 1869 р. автором:
 - А.Френсісом Гальтоном
 - Б. Германом Ебінгаузом
 - В. Миколою Ланге
 - Г. Іваном Сеченовим
1. Євгенікою займався біолог, антрополог, видатний послідовник Дарвіна:
 - А.Френсіс Гальтон
 - Б. Герман Ебінгауз
 - В. Микола Ланге
 - Г. Іван Сеченов
2. У 1882 р. засновано антропометричну лабораторію в Лондоні вченим:
 - А. Германом Ебінгаузом
 - Б. Миколою Ланге
 - В. Іваном Сеченовим
 - Г.Френсісом Гальтоном
3. Ф. Гальтон відомий тим, що :
 - А. вивчав пам'ять
 - Б. вивчав увагу
 - В. вивчав талант і розум
 - Г. всі варіанти
4. Ч.Е.Спірмен розробив:
 - А. метод математичної обробки кореляційних таблиць,
 - Б. метод визначення тих чинників (детермінант), які лежать в основі кореляцій між тими, що зіставляються
 - В. аналіз чинників і висунув теорію двохчинника інтелекту
 - Г. всі варіанти

5. Герман Ебінгауз в 1885р. вперше вийшов за межі фізіологічного експерименту вундтовського типу в роботі:
- А. про пам'ять
 - Б. про поведінку
 - В. про функції
 - Г. всі варіанти
6. Два методи дослідження пам'яті: метод заучування і метод заощадження сформульовані вченим:
- А. Германом Ебінгаузом
 - Б. Миколою Ланге
 - В. Іваном Сеченовим
 - Г. Вільгельмом Вундтом

27. Психологічні теорії диференціальної психології.

1. Диференціальна психологія –
- А. галузь психології, яка вивчає вплив на думки, відчуття і поведінку індивіда інших індивідів
 - Б. галузь психології, в якій для вивчення психічних явищ ефективно застосовується метод лабораторного експерименту .
 - В. галузь психології, яка вивчає як факти, закономірності і механізми психіки відкривалися людському розуму
 - Г. галузь психології, що вивчає причини і наслідки психологічних відмінностей між індивідами і групами людей
2. Піонер диференціальної психології –
- А. Френсіс Гальтон
 - Б. Германом Ебінгауз
 - В. Микола Ланге
 - Г. Іван Сеченов
3. Одним з основоположників вітчизняної диференціальної психології по праву може бути названий ;
- А. Олександр Лазурській
 - Б. Микола Ланге
 - В. Іван Сеченов
 - Г. Вільгельм Вундт
4. Перші психологічні роботи Лазурського з'явилися в:
- А. 50-і рр. XX в.
 - Б. 90-і рр. XIX в.
 - В. 60-і рр. XX в.
 - Г. немає варіанту
5. У роботі «Сучасний стан індивідуальної психології» О. Лазурській розробляє проблеми
- А. вивчення окремих психічних процесів
 - Б. вивчення цілісної особи
 - В. вивчення роботи мозку
 - Г. всі варіанти
6. В рамках психології індивідуальності:
- А. розглядають те, як видозмінюються душевні властивості у різних людей і які типи створюють вони в своїх поєднаннях
 - Б. вивчаються чинники спілкування
 - В. систематизувалися праці з проблеми спадковості
 - Г. немає варіанту
7. Лазурській протиставляв свій підхід поглядам:
- А. Дж. Кеттела
 - Б. В. Штерна
 - В. А. Біне
 - Г. немає варіанту
8. У 1906 р. тиражем 1000 екземплярів вийшла в світ перша велика праця Лазурського
- А. «Спадковий геній»
 - Б. «Нова класифікація»
 - В. «Нарис науки про характер».
 - Г. всі варіанти

9. Для шкільної практики при складання цілісної характеристики школяра Лазурській запропонував метод:
- природничого експерименту
 - соціометрії
 - тестів
 - всі варіанти
10. І з'їзд з експериментальної педагогіки відбувся:
- у січні 1920 р.
 - у грудні 1912 р.
 - у грудні 1910 р.
 - у березні 1910 р.
11. С.Л. Рубінштейн підкреслював високу цінність і значущість запропонованого Лазурським методу природничого експерименту для:
- теорії когнітивного дисонансу
 - теорії психоаналізу
 - теорії діяльності
 - всі варіанти
12. У 1921 В.М. Мясичеву вдалося підготувати до видання книгу Лазурського:
- «Класифікація осіб»
 - «Спадковий геній»
 - «Нова класифікація»
 - «Нарис науки про характери».
13. На Україні в 30-і роки в рамках диференціальної психології особливо виділилися:
- Микола Сковорода
 - Всеволод Кащенко
 - Іван Сеченов
 - немає варіанту
14. В. П. Кащенко відомий як автор книги
- «Лист до сина»
 - «Педагогічна корекція»
 - «Педагогічна поема»
 - всі варіанти
15. В. П. Кащенко належить близько 25 друкарських робіт у вигляді монографій і статей в працях різних з'їздів, збірках, присвячених загальним проблемам:
- дефектології
 - історії навчання запущених і важких дітей
 - виховання дефективних дітей
 - всі варіанти
16. У сучасній психолого-педагогічній науці важкими прийнято рахувати дітей:
- що демонструють явні відхилення в особовому розвитку
 - що мають відхилення у зовнішніх проявах їх індивідуально-психологічних особливостей
 - з ознаками не нормального протікання учбово-виховного процесу
 - всі варіанти
- 28. Вчення Жана Піаже (1896- 1980) : теорія когнітивного розвитку**
- Швейцарський теоретик - когнітивіст Ж. Піаже відомий як:
 - піонер теорії когнітивного розвитку
 - структураліст
 - автор теорії про активну участь психіки, мислення людини в процесі навчання
 - всі варіанти
 - З погляду Ж.Піаже, інтелект не просто реагує на подразники:
 - він залишається незмінним в перебігу всього життя особи
 - він росте, міняється і адаптується до світу
 - він не адаптується до світу
 - всі варіанти
 - Дослідження Ж.Піаже викладені в книгах:
 - «Мова і мислення дитини», «Думка і висновки у дитини»
 - «Уявлення дитини про світ», «Фізична причинність у дитини»
 - «Гра, мрії і наслідування в дитинстві»
 - всі варіанти

4. Ж.Піаже визначає поняття «асиміляція» як:
- А. вихід свідомості за рамки досвіду
 - Б. зміна наявних схем для інтеграції старого і нового досвіду.
 - В. інтерпретація нового досвіду на основі існуючих ментальних структур, званих схемою або схемами, без значної їх зміни.
 - Г. всі варіанти
5. Ж.Піаже визначає поняття «акомодація» як:
- А. вихід свідомості за рамки досвіду
 - Б. зміна наявних схем для інтеграції старого і нового досвіду.
 - В. інтерпретація нового досвіду на основі існуючих ментальних структур, званих схемою або схемами, без значної їх зміни.
 - Г. всі варіанти
6. Ж.Піаже пропонує наступну періодизацію стадій когнітивного розвитку:
- А. Сенсомоторна (від народження до 1,5 – 2 років)
 - Б. Доопераційна (від 2 приблизно до 7 років)
 - В. Конкретних операцій (то 7 до 11 – 12 років)
 - Г.Формальних операцій (від 11 – 12 років і далі)
 - Д. Все варіанти
7. Для сенсомоторної стадії когнітивного розвитку характерно те, що:
- А. діти не роблять узагальнень про цілі класи об'єктів і не можуть продумувати наслідки конкретного ланцюга подій, проте формують поняття і користуються мовними символами для спілкування з тими, що оточують.
 - Б. розумові функції ґрунтуються на органах чуття і рухах тіла, починаючи з простих рефлексів, які дають початок складнішим, довільним видам поведінки.
 - В. діти починають мислити логічно, класифікувати об'єкти за декількома ознаками і оперувати математичними поняттями за умови, що вони можуть застосувати ці операції до реальних або, щонайменше, до уявних в конкретній формі об'єктів або подій.
 - Г. індивіди здатні провести аналіз рішення логічних задач як конкретного, так і абстрактного змісту. Вони можуть систематично обдумувати всі можливості, будувати плани майбутнє або згадувати минуле, а також міркувати аналогічно і метафорично.
8. Для доопераційної стадії когнітивного розвитку характерно те, що :
- А. діти не роблять узагальнень про цілі класи об'єктів і не можуть продумувати наслідки конкретного ланцюга подій, проте формують поняття і користуються мовними символами для спілкування з тими, що оточують.
 - Б. розумові функції ґрунтуються на органах чуття і рухах тіла, починаючи з простих рефлексів, які дають початок складнішим, довільним видам поведінки.
 - В. діти починають мислити логічно, класифікувати об'єкти за декількома ознаками і оперувати математичними поняттями за умови, що вони можуть застосувати ці операції до реальних або, щонайменше, до уявних в конкретній формі об'єктів або подій.
 - Г. індивіди здатні провести аналіз рішення логічних задач як конкретного, так і абстрактного змісту. Вони можуть систематично обдумувати всі можливості, будувати плани майбутнє або згадувати минуле, а також міркувати аналогічно і метафорично.
9. Для стадії конкретних операцій характерно те, що:
- А. діти не роблять узагальнень про цілі класи об'єктів і не можуть продумувати наслідки конкретного ланцюга подій, проте формують поняття і користуються мовними символами для спілкування з тими, що оточують.
 - Б. розумові функції ґрунтуються на органах чуття і рухах тіла, починаючи з простих рефлексів, які дають початок складнішим, довільним видам поведінки.
 - В. діти починають мислити логічно, класифікувати об'єкти за декількома ознаками і оперувати математичними поняттями за умови, що вони можуть застосувати ці операції до реальних або, щонайменше, до уявних в конкретній формі об'єктів або подій.
 - Г. індивіди здатні провести аналіз рішення логічних задач як конкретного, так і абстрактного змісту. Вони можуть систематично обдумувати всі можливості, будувати плани майбутнє або згадувати минуле, а також міркувати аналогічно і метафорично.
10. Для стадії формальних операцій характерно те, що:
- А. діти не роблять узагальнень про цілі класи об'єктів і не можуть продумувати наслідки конкретного ланцюга подій, проте формують поняття і користуються мовними символами для спілкування з тими, що оточують.
 - Б. розумові функції ґрунтуються на органах чуття і рухах тіла, починаючи з простих рефлексів, які дають початок складнішим, довільним видам поведінки.

В. діти починають мислити логічно, класифікувати об'єкти за декількома ознаками і оперувати математичними поняттями за умови, що вони можуть застосувати ці операції до реальних або, щонайменше, до уявних в конкретній формі об'єктів або подій.

Г. індивіди здатні провести аналіз рішення логічних задач як конкретного, так і абстрактного змісту. Вони можуть систематично обдумувати всі можливості, будувати плани майбутнє або згадувати минуле, а також міркувати аналогічно і метафорично.

29. Психологічна теорія Е.Еріксона

1. Е. Еріксон виділяє на шляху соціалізації особи:

- А. стадії когнітивного розвитку
- Б. стадії психосоціального розвитку
- В. стадії сексуального розвитку
- Г. всі варіанти

2. Кожна вікова стадія у Е. Еріксона — це:

- А. когнітивна криза інтелекту
- Б. криза конфлікту між несвідомим і свідомим
- В. своєрідна психосоціальна криза: особистість робить вибір ,відбувається зміна соціальних ролей і позицій, ломка відносин до оточуючого і до себе
- Г. всі варіанти

3. У підході Е. Еріксона :

- А. немає фрейдівського фаталізму
- Б. людина не може упоратися з життєвими проблемами і підвестися в своєму соціальному розвитку
- В. у новій віковій стадії, в умовах нової кризи не гарантується успіху і легкості вибору лінії поведінки
- Г. всі варіанти

4. Кожна стадія психосоціального розвитку у Е. Еріксона іменується двома поняттями, що характеризують як би два альтернативні результати:

- А. «довіра — недовіра»; «автономія, або сором і сумнів»; «ініціатива або відчуття провини»
- Б. «працелюбство або відчуття неповноцінності»; «эго-ідентичність або змішення ролей»
- В. «близькість або ізоляція»; «генеративність або застій»; «цілісність або відчай»
- Г. всі варіанти

5. Від народження до 1 року проходить стадія, що називається:

- А. «автономії, або сорому і сумнівів»;
- Б. «працелюбство або відчуття неповноцінності»;
- В. «довіри — недовіри»
- Г. «ініціативи або відчуття провини»
- Д. «эго-ідентичність або змішення ролей»

6. Від 1 року до 3 років проходить стадія , що називається:

- А «автономії, або сорому і сумнівів»;
- Б. «працелюбство або відчуття неповноцінності»;
- В. «довіри — недовіри»
- Г. «ініціативи або відчуття провини»
- Д. «эго-ідентичність або змішення ролей»

7. З 3 до 6 років проходить стадія, що називається:

- А «автономії, або сорому і сумнівів»;
- Б. «працелюбство або відчуття неповноцінності»;
- В. «довіри — недовіри»
- Г. «ініціативи або відчуття провини»
- Д. «эго-ідентичність або змішення ролей»

8. З 6 до 12 років проходить стадія, що називається:

- А «автономії, або сорому і сумнівів»;
- Б. «працелюбство або відчуття неповноцінності»;
- В. «довіри — недовіри»
- Г. «ініціативи або відчуття провини»
- Д. «эго-ідентичність або змішення ролей»

9. З 12 до 19 років проходить стадія, що називається:

- А «автономії, або сорому і сумнівів»;
- Б. «працелюбство або відчуття неповноцінності»;
- В. «довіри — недовіри»

- Г. «ініціативи або відчуття провини»
- Д. «зго-ідентичність або змішення ролей»
- 10. З 20 до 25 років проходить стадія, що називається:
 - А «близькість або ізоляція»
 - Б. «цілісність або відчай»
 - В. «зго-ідентичність або змішення ролей»
 - Г. Немає вірного варіанту
- 11. З 26-ти до 64 років проходить стадія, що називається:
 - А «автономії, або сорому і сумнівів»;
 - Б. «генеративності або застою»
 - В. «довіри — недовіри»
 - Г. «ініціативи або відчуття провини»
 - Д. «зго-ідентичність або змішення ролей»
- 12. З 65-ти років до смерті проходить стадія, що називається:
 - А «автономії, або сорому і сумнівів»;
 - Б. «працелюбства або відчуття неповноцінності»;
 - В. «довіри — недовіри»
 - Г. «цілісність або відчай»
 - Д. «зго-ідентичність або змішення ролей»

30. Передумови гештальт-психології.

1. Віддзеркалення головного принципу гештальт-психології, заснованого на цілісності сприйняття, можна знайти в роботах:
 - А. І.Канта,Ф.Брентано
 - Б. Э.Маха,К.Эренфельса
 - В. Джемса,феноменологов
 - Г. всі варіанти
2. Згідно німецького філософа Іммануїла Канта сприйняття--це
 - А. свідомий досвід у вигляді суми його окремих складових
 - Б. пасивне враження і комбінація чутливих елементів
 - В. активна організація елементів в зв'язний, узгоджений досвід
 - Г. всі варіанти
3. Саме розум надає певну форму результатам сприйняття говорив:
 - А. Э Мах
 - Б. В. Джемс
 - В. І. Кант
 - Г. всі варіанти
4. Психолог Франц Brentano стверджував, що
 - А. психологія повинна вивчати процес усвідомлення.
 - Би.. свідомий досвід - це сума його окремих складових
 - Би. сприйняття - пасивне враження і комбінація чутливих елементів
 - Р. всі варіанти
5. У якій роботі Э. Мах розглядав проблеми сприйняття просторових об'єктів (геометричних фігур) і тимчасових процесів (музичних мелодій):
 - А. «Мова і мислення дитини»
 - Би. «Уявлення дитини про світ»
 - У. «Аналіз відчуттів»
 - Р. «Фізична причинність у дитини»
6. Ідеї Маху отримали свій розвиток в ідеях
 - А. В. Джемса
 - Б. І. Канта
 - В. К. Еренфельса
 - Г. В. Вундта
7. Як ім'я ученого, що припустив, що існують якості, які не можуть бути пояснені простим комбінуванням елементарних відчуттів:
 - А. В. Джемс
 - Б. І. Кант
 - В. К. Еренфельс

Г. В. Вундт

8. У дослідженнях Вільяма Джемса підкреслюється, що
А. ми сприймаємо об'єкти як єдине ціле, а не як набір відчуттів

Б. свідомий досвід - це сума його окремих складових

В. сприйняття - пасивне враження і комбінація чутливих елементів

Г. всі варіанти

9. Ще однією науковою течією, що вплинула на виникнення гештальт психології, стало:

А. позитивістський напрям

Б. феноменологічний рух

В. психоаналітичний рух

Г. всі варіанти

10. Який напрям досліджує прості, в якійсь мірі навіть примітивні переживання людей, що керуються тільки здоровим глуздом, протиставляючи їх переживанням підготовлених спостерігачів, що мають певну внутрішню орієнтацію

А. позитивістський напрям

Б. феноменологічне

В. психоаналітичний рух

Г. всі варіанти

31. Життєві шляхи психологів М.Вертхеймера, К.Коффки, В.Келера та їх внесок у психологію

1. Який учений народився 15 квітня 1880 в Празі, Австро-Угорщині, а помер 12 жовтня 1943 в Нью-рошелль, штат Нью-Йорк, США.

А. Зігмунд Фрейд

Б. Макс Вертхеймер

В. Курт Коффка

Г. Вольфганг Келер

2. Про яке це ученому: інтереси: експериментальна психологія, військова психологія, філософія психології і теоретична психологія, психологічне вивчення соціальних проблем, юридична психологія. Освіта: доктор, Вюрцбургській університет, 1904.

Професійна діяльність: Берлінський психологічний інститут, 1916-29; професор Франкфуртського університету, 1929-33; професор Нової школи соціальних досліджень, Нью-Йорк, 1933-43; почесний знак Вільгельма Вундта, 1980.

А. Зігмунд Фрейд

Б. Макс Вертхеймер

В. Курт Коффка

Г. Вольфганг Келер

3. Основним внеском Вертхеймера стало:

А.предложение так званою польова теорія поведінки

Б. відкриття фундаментального поняття гештальтпсихології "инсайта".

В. демонстрація фе - феномена — оптичної ілюзії руху двох нерухомих джерел світла

Г. всі варіанти

4. Вертхеймер перерахував декілька основних принципів організації сприйняття:

А. Близість, безперервність, схожість, замикання, простота, фігура-фон.

Б. Потрібність, безперервність, схожість, замикання, простота, фігура-фон.

В. Фантазія-біг, безперервність, схожість, замикання, простота, фігура-фон.

Г. всі варіанти

5. Який учений народився в 1886г. у Берліні, а помер в 1909 році в Америці.

А. Зігмунд Фрейд

Б. Макс Вертхеймер

В. Курт Коффка

Г. Вольфганг Келер

6. Їм написані «Перцепція: введення в гештальт-теорію», «Основи психологічного розвитку», «Принципи гештальт-психології»(1935):

А. Зігмундом Фрейдом

Б. Максом Вертхеймером

В. Куртом Коффкой

Г. Вольфгангом Келером

7. Який учений народився 21 січня 1887, помер 11 червня 1967

- А. Зігмунд Фрейд
- Б. Макс Вертхеймер
- В. Курт Коффка
- Г. Вольфганг Келер

8. Цей учений був директором антропоїдної станції на Канарських островах (о. Тенеріф)

- А. Зігмунд Фрейд
- Б. Макс Вертхеймер
- В. Курт Коффка
- Г. Вольфганг Келер

9. Вольфганг Келер проводив обширні дослідження інтелектуальної поведінки людиноподібних мавп і виділив

- А. основні характеристики, можливості і межі рішення практичних задач шимпанзе
- Б. польова теорія поведінки
- В. поняття "инсайта"
- Г. всі варіанти

32. Поняття фі-феномену, гештальту ізоморфізму.

1. Напрямок гештальт-психології формально сформувався після публікації результатів дослідження, виконаного в 1910 році:

- А. Зігмундом Фрейдом
- Б. Максом Вертхеймером
- В. Куртом Коффкой
- Г. Вольфгангом Келером

2. Фі-феномен це

- А. спостереження руху, коли насправді воно і відбувається.
- Б. ілюзія переміщення з місця на місце двох джерел світла, що по черзі включаються
- В. інтроспективна двох стимулів замість їх руху
- Г. всі варіанти

3. Явище фе – феномена описано в 1912 році в статті під назвою

- А. «Експериментальні дослідження восприя руху»
- Б. «Гештальт-психологія»
- В. «Фізичні гештальти у спокої і стаціонарному стані»
- Г. всі варіанти

4. Прихильники гештальт-психології розглядали кору головного мозку в якості:

- А. телефонного комутатора
- Б. цілісної динамічної системи, в якій взаємодіють елементи, що є в даний момент активними.
- В. роз'єданого пристрою
- Г. всі варіанти

5. У своїй книзі «Гештальт-психологія» Келер відзначав, що поняття «гештальт» використовується в німецькій мові в двох випадках

- А. воно позначає предмети і їх якості
- Б. воно позначає форму і цілісний об'єкт
- В. пісню і її приспів
- Г. всі варіанти

6. Ідея, що якщо рухи, що здаються і дійсне, сприймаються однаково, то вони повинні викликати тотожні процес в корі головного мозку, отримала назву:

- А. ізоморфізм
- Б. изотропизм
- В. изодестрофизм
- Г. всі варіанти

7. У якій книзі Келера висловлюється, що процеси в корі головного мозку схожі з процесами в силовому полі і що, подібно до виникнення силового електромагнітного поля навколо магніта, у відповідь на сенсорні імпульси може виникати поле нервової діяльності — унаслідок електромеханічних процесів, що виникають в мозку у відповідь на сенсорні імпульси.

- А. «Експериментальні дослідження восприя руху»
- Б. «Гештальт-психологія»
- В. «Фізичні гештальти у спокої і стаціонарному стані»
- Г. всі варіанти

33. Психологічні теорії гештальт-психології.

1. Основне поняття гештальтпсихології, що використалося також Австрійською і Лейпцігською школами, яке позначає цілісні (тобто що не зводяться до суми своїх частин) структури свідомості, називається:
 - А. фі-феномен
 - Б. гештальт
 - В. ізоморфізм
 - Г. всі варіанти
2. Гештальт-психологія - психологічний напрям, що існував в
 - А. у Америці з 30 по 40-і рр. ХХ в.
 - Б. у Германії в кінці Х в
 - В. у Германії з початку 10-х до середини 30-х рр. ХХ в.
 - Г. немає варіанту
3. Філософською основою Гештальтпсихології є:
 - А. «критичний реалізм»
 - Б. «механістичний детермінізм»
 - В. «об'єктивний ідеалізм»
 - Г. всі варіанти
4. Психологічні поняття і методи в Гештальтізмі - :
 - А. погляди на мислення як утворення «навиків» шляхом проб і помилок
 - Б. цілісне переживання, проблемна ситуація, інсайт, метод «міркування вголос»
 - В. в рамках початкових феноменологічних установок
 - Г. всі варіанти
5. Ідеї гештальтпсихологів зробили значний вплив на розвиток:
 - А. необихевиоризма
 - Б. психології сприйняття, когнітивній психології
 - В. системного підходу в науці, окремих напрямів психологічної практики (зокрема, гештальттерапії). деяких концепцій міжособового сприйняття.
 - Г. всі варіанти.
6. Історія гештальтпсихології починається з виходу роботи:
 - А. М. Вертгеймера «Експериментальні дослідження сприйняття руху»
 - Б. Келера «Фізичні гештальти у спокої і стаціонарному стані»
 - В. «Експериментальні дослідження Сприйняття руху»
 - Г. «Гештальт-психологія»
1. Вертгеймер також описав явище «чистого руху», який отримав назву:
 - А. броунівські рухи
 - Б. хаотичного руху
 - В. стробоскопічного руху.
 - Г. всі варіанти
2. У 20-х рр., в Берліні складається школа гештальтпсихології з участю:
 - А. Макса Вертгеймера
 - Б. Курта Коффки
 - В. Вольфганга Келера
 - Г. Всі варіанти
3. Всі процеси дійсності визначаються закономірностями гештальту і пояснення психічних явищ повинне полягати в знаходженні:
 - А. невідомого доданку
 - Б. відповідних структур в мозкових процесах
 - В. невідомого дійсного
 - Г. всі варіанти
4. Принцип ізоморфізму розглядався гештальтпсихологами як:
 - А. вираз структурної єдності мира— фізичного, фізіологічного і психічного.
 - Б. цілого — вищого
 - В. результат інтелекту, творчого синтезу
 - Г. всі варіанти
5. У гештальтпсихології по Келеру інтелектуальне рішення полягає в тому, що:
 - А. елементи поля, що раніше не зв'язуються, починають об'єднуватися в деяку структуру
 - Б. відбувається перехід на нову крапку в результаті осяяння — инсайта
 - В. об'єднуються в ціле частини
 - Г. варіанти А і Б

6. Гештальтпсихологи підкреслюють, що, хоча мислення є єдиний процес, в його динаміці можна виділити такі етапи:
- А. постановка завдання на основі умов; угруповання, реорганізація, ствуктурирование; виявлення структури шляхом инсайта; знаходження шляхів реалізації відповідно до цієї структури
 - Б. актуалізація, новий підхід, узагальнення, застосування, висновки
 - В. вибір рішення, рішення, вихід із завдання
 - Г. всі варіанти
7. Важливу область гештальтпсихології склали дослідження в області потреб, волі, афектів, головним чином пов'язані з ім'ям
- А. Макса Вертгеймера
 - Б. Курта Коффки
 - В. Вольфганга Келера
 - Г. Курта Льовіна
8. У статті «Наміру, воля і потреби» указується, що підставою людської активності в будь-яких її формах, будь то асоціація, вчинок, мислення, пам'ять, є
- А. намір — потреба
 - Б. мета
 - В. воля
 - Г. всі варіанти

34. Теорія поля К.Левіна

1. У 1926 р. К.Льовін пише статтю «Наміру, воля і потреби» — де, щоб відрізнити своє розуміння потреби що вже склався в психології, Льовін називає їх
- А. надпотребами
 - Б. квазіпотребами
 - В. суперпотребами
 - Г. всі варіанти
2. По Льовіну, задоволення потреби полягає:
- А. у розрядці системи напруги
 - Б. у відході від співпереживання
 - В. у підході до партнера
 - Г. всі варіанти
3. Ситуація, в якій відбувається розрядка потреби називалася Льовіним
- А. проблемна
 - Б. складна
 - В. психологічним полем
 - Г. всі варіанти
4. Левин використовував топологічні поняття, таким чином, предмети поля є
- А. позитивно і негативно заряджені валентності
 - Б. соціальні інститути
 - В. учбові програми
 - Г. всі варіанти
5. Дослідження Льовіна ввели в психологію комплекс найважливіших понять, що характеризують поведінку, пов'язаних з досягненням цілей:
- А. цільова структура і цільові рівні індивіда
 - Б. реальні і ідеальні цілі, рівень домагань, пошук успіху і прагнення уникнути невдачі
 - В. годологическое простір
 - Г. всі варіанти
6. К. Льовін збагатив психологію поряд нових методів і методик
- А. досліди на перервану дію (М. Овсянкина), досліди на запам'ятовування незавершених і завершених дій (Б.В. Зейгарник)
 - Б. досліди на заміщаючу дію (До. Лісснер, А. Малер)
 - В. досліди на виявлення рівня домагань (Ф. Хоппе), досліди на психічне насичення (А. Карстен)
 - Г. всі варіанти
7. У американський період К. Льовін відходить від інтрапсихологічних проблем і звертається до інтерперсональних відносин, а саме:
- А. питанням лідерства, їх типів (демократичне, авторитарне), проблемі групової атмосфери.

- Б. проблемі вікових відмінностей
- В. проблемі сприйняття
- Г. всі варіанти

35. Життєві шляхи й психологічні теорії Е.Торндайка, Д.Уотсона, Е.Толмена.

1. Одним з піонерів біхевіористського руху був
 - А. Едвард Торндайк
 - Б. Джон Браадус Уотсон
 - В. Едвард Чейс Толмен
 - Г. немає варіанту
2. Хто називав себе «коннексионістом»:
 - А. Едвард Чейс Толмен
 - Б. Джон Браадус Уотсон
 - В. Едвард Торндайк
 - Г. немає варіанту
3. На основі «конексіонізму» створений експериментальний підхід, який пов'язаний з такими поняттями і законами, як:
 - А. поняття зв'язку між ситуаціями і реакціями
 - Б. закони навчання
 - В. закон ефекту
 - Г. всі варіанти
4. Будь-яка дія, що викликає в даній ситуації задоволення, асоціюється з даною ситуацією, так що, коли вона виникає знов, поява цієї дії стає вірогіднішою, ніж раніше. Навпаки, будь-яка дія, що викликає дискомфорт, відділяється від даної ситуації, так що, коли вона виникає знов, поява цієї дії стає менш вірогідною – це:
 - А. закон дискомфорту
 - Б. закон вірогідності
 - В. закон ефекту
 - Г. закон вправи
5. У кожній конкретній ситуації будь-яка реакція починає асоціюватися з цією ситуацією. Чим частіше реакція виявляється в тій або іншій ситуації, тим тісніше стає асоціативний зв'язок – це:
 - А. закон дискомфорту
 - Б. закон вірогідності
 - В. закон ефекту
 - Г. закон вправи
6. Теоретичним лідером біхевіоризма став
 - А. Едвард Торндайк
 - Б. Джон Браадус Уотсон
 - В. Едвард Чейс Толмен
 - Г. Курт Льовін
7. Хто був професором університету Джона Гопкінса в Балтіморі, де завідував кафедрою і лабораторією експериментальної психології, публікує статтю «Психологія з погляду біхевіориста» і книгу «Поведінка: введення в порівняльну психологію»
 - А. Едвард Торндайк
 - Б. Джон Браадус Уотсон
 - В. Едвард Чейс Толмен
 - Г. Вільгельм Вундт
8. У якій книзі вперше в історії психології був рішуче спростований постулат про те, що предметом цієї науки є свідомість:
 - А. «Психологія з погляду біхевіориста»
 - Б. «Поведінка: введення в порівняльну психологію»
 - В. «Цілеспрямована поведінка у тварин і людини»
 - Г. всі варіанти.
9. Створюючи теоретичну базу біхевіоризма, Уотсон спробував описати типи реакцій і перш за все виділив
 - А. природжені і придбані реакції.
 - Б. первинні і вторинні реакції
 - В. прості і складні реакції
 - Г. всі варіанти
10. Ті поведінкові акти, які можна спостерігати у новонароджених дітей Уотсон назвав:

- А. прості реакції
 - Б. природжені реакції .
 - В. первинні реакції
 - Г. всі варіанти
11. Едвард Чейс Толмен запропонував помістити між S і R
- А. середня ланка, або «проміжні змінні»
 - Б. тире
 - В. плюс
 - Г. всі варіанти
12. Внутрішні процеси, які опосередкують дія стимулу, тобто «цілі», «наміри», «гіпотези», «пізнавальні карти» (образи ситуацій) – це:
- А. плюс
 - Б. тире
 - В. середня ланка, або «проміжні змінні»
 - Г. всі варіанти

36. Психологічні теорії біхевіоризму

1. Біхевіоризм – це
- А. школа психології, яка вивчає цілісні (тобто що не зводяться до суми своїх частин) структури свідомості, гештальти
 - Б. школа психології, що вивчає реакції, стимули і поведінку
 - В. школа психології, що вивчає несвідомі процеси
 - Г. немає варіанту
2. Як загальні і остаточні завдання психології біхевіористи висували наступні завдання:
- А. по ситуації (стимулу) передбачити поведінку (реакцію) людини
 - Б. по характеру реакції визначити стимул
 - В. по характеру реакції описати стимул, що викликав її
 - Г. всі варіанти
3. Ким виведені закони навчання:
- А. Едвардом Чейсом Толмен
 - Б. Джоном Браадусом Уотсоном
 - В. Едвардом Торндайком
 - Г. немає варіанту
4. Учнями Уотсона були:
- А. У. Хантер
 - Б. К. Лешлі
 - В. Е. Толмен
 - Г. всі варіанти
5. Основні положення учення Толмена представлені в його роботі
- А. «Цілеспрямована поведінка у тварин і людини».
 - Б. «Психологія з погляду біхевіориста»
 - В. «Поведінка: введення в порівняльну психологію»
 - Г. немає варіанту
6. Варіантом необіхевіоризма є концепція, розроблена в 30-х рр. ХХв:
- А. оперантного біхевіоризма Б. Ськінера
 - Б. атомістичного матеріалізму Демокріта
 - В. об'єктивного ідеалізму Платона
 - Г. біологізма Гіппократа
7. В цілому, біхевіоризм зробив великий вплив на розвиток:
- А психотерапії
 - Б. методи програмованого навчання.
 - В. програм навчання
 - Г. всі варіанти

37. Девіз та завдання біхевіоризму. Закони навчання. Формули поводження.

1. Девізом біхевіоризма стало, на думку Уотсена:
- А. поняття цілісності свідомості
 - Б. поняття несвідомих інстинктів
 - В. поняття про поведінку як об'єктивно спостережувану систему реакцій організму на зовнішні і внутрішні стимули
 - Г. всі варіанти

2. Рішення задач бихевиоризма йшло по таким напрямом:
- А. теоретичному і експериментальному
 - Б. матеріальному і ідеальному
 - В. статичному і динамічному
 - Г. всі варіанти
3. Уотсон для опису законів, по яких отримуються природжені реакції, відштовхнувся від робіт:
- А. К.К. Платонова
 - Б. И.П. Павлова
 - В. В.М. Бехтерева
 - Г. варіанти Б і В
4. Як природничонаукова база для своєї психологічної теорії Уотсон приймає:
- А. концепцію про гомеостаз
 - Б. концепцію умовних рефлексів
 - В. концепцію про несвідомий
 - Р. всі варіанти
 - Г. Уотсон говорить, що всі нові реакції отримуються шляхом :
- А. обумовлення
 - Б. рефлексів
 - В. звикання
 - Г. всі варіанти
6. Для пояснення поведінки людей сьогодні застосовують:
- А. формулу успіху
 - Б. схему «S - R»
 - В. схему : "S-V-R"
 - Г. всі варіанти
7. Один з представників пізнього бихевиоризма Э. Толмен ввів схему:
- А. формулу успіху
 - Б. схему «S - R»
 - В. схему : "S-V-R"
 - Г. всі варіанти
8. Згідно теорії бихевиоризма, загальним механізмом навчання і для тварини і для людини є:
- А. класичне (т.е. Павлівське) і оперантне обумовлення
 - Б. допомога інших істот
 - В. втручання стихії
 - Г. всі варіанти
9. Асоціація у Торндайка означала:
- А. зв'язок між ідеями або між ідеями і рухами
 - Б. зв'язок между рухами і ситуаціями
 - В. зв'язок між асоціаціями
 - Г. всі варіанти

38. Психологічна теорія З.Фрейда

1. Зігмунд Фрейд народився
- А. 5 (17) листопада 1896 р. в Орше, недалеко від Мінська.
 - Б. у 1908 р. в м. Курську
 - В. 6 травня 1856 р. у Фрейберге, провінційному містечку на околиці Австро-угорської імперії (нині р. Пршибор в Чехії).
 - Г. немає варіанту
2. «Етюди по істерії» - це твір:
- А. З.Фрейда
 - Б. А.Фрейд і З.Фрейда
 - В. Э.Брюкке і З.Фрейда
 - Г. Й. Брейера і З.Фрейда
3. Вперше була зроблена спроба встановити зв'язки неврозів з незадоволеними вабленнями в книзі:
- А. «Етюди по істерії»
 - Б. «Етіологія істерії».
 - В. «Тлумачення сновидінь»
 - Г. «Психопатологія буденного життя»

4. Поняття «психоаналіз» Фрейд вперше спожив в 1896 р. в доповіді
- А. «Етюди по істерії»
 - Б. «Етіологія істерії».
 - В. «Тлумачення сновидінь»
 - Г. «Психопатологія буденного життя»
5. Намагаючись розкрити механізми виникнення неврозів, Фрейд звернув увагу на:
- А. тремор рук хворих
 - Б. хворобливі наслідки незадоволених ваблень і неотреагированих емоцій
 - В. їх наслідки
 - Г. всі варіанти
6. На першому етапі розвитку теорії психоаналізу несвідоме представлялося як тотожне
- А. старому
 - Б. новому
 - В. сьогоденню
 - Г. витисненому
7. Несвідоме — це
- А. обмовки
 - Б. жарти
 - В. всі варіанти
 - Г. киплячий казан пристрастей і інстинктів, що рвуться назовні з метою отримання розрядки
8. У якій книзі на основі теорії витіснення Фрейд показав, що неусвідомлювані мотиви обумовлюють поведінку людини в нормі і патології
- А. «Етюди по істерії»
 - Б. «Етіологія істерії».
 - В. «Тлумачення сновидінь»
 - Г. «Психопатологія буденного життя»
9. У якому році Зальцбурге відбувся I Міжнародний психоаналітичний конгрес:
- А. У 1902 р.
 - Б. У 1904 р.
 - В. У 1908 р.
 - Г. В 1909 р.
10. Ідеї Фрейда пригорнули увагу групи швейцарських психіатрів:
- А. Е. Блейлера
 - Б. М. Ейтінгона
 - В. К. Абрахама
 - Г. Все варіанти
11. Перший психоаналітичний журнал почав виходити
- А. У 1902 р.
 - Б. У 1904 р.
 - В. У 1908 р.
 - Г. В 1909 р.
12. Танатос, відповідно до думки З.Фрейда це:
- А. ваблення до смерті
 - Б. ваблення до любові
 - В. ваблення до сексу
 - Г. всі варіанти
13. Помер З.Фрейд
- А. 20 червня 1925 р.
 - Б. 22 червня 1941 р.
 - В. 23 вересня 1939 р.
 - Г. немає варіанту
- 39. Психологічні теорії психоаналізу**
1. Метод катарсису, тобто очищення, звільнення від ущемленого афекту відкрив:
- А. З.Фрейд
 - Б. А.Фрейд і З.Фрейд
 - В. Э.Брюкке і З.Фрейд
 - Г. Й. Брейер
2. Теоретичні підходи Фрейда і Брейера до розуміння здобутого досвіду істотно розрізнялися в частині

- А. про питання про виняткову роль сексуальних мотивів
Б. про причини істерії
В. про те, що істерички переважно страждають від ремінісценцій
Г. всі варіанти
3. Ремінісценції – це
А. хороший досвід
Б. мрії про майбутньому
В. пережитою раніше травматичний досвід
Г. всі варіанти
4. По Брейеру психотерапевтичний ефект може бути досягнутий шляхом
А. роботи самого пацієнта
Б. сну
В. отреагування пригніченого («ущемленого») афекту
Г. всі варіанти
5. Помер Йозеф Брейер у Відні
А. 20 червня 1925 р.
Б. 22 червня 1941 р.
В. 23 вересня 1939 р.
Г. немає варіанту
6. По Адлеру, чинниками розвитку кожної людини виступають
А. Варіанти Б і В
Б. відчуття неповноцінності
В. відчуття необхідності компенсувати дефект
Г. «індивідуація», рух від «Я до Самозвеличення»
7. По Адлеру, «Стиль життя» прирівнюється до:
А. особи, до «Я»
Б. моді
В. моралі
Г. всі варіанти
8. Краще введення в теорію Адлера описано в роботі:
А. «Практика і теорія індивідуальної психології»
Б. «Етіологія істерії».
В. «Тлумачення сновидінь»
Г. «Психопатологія буденного життя»
9. Центральним поняттям психотерапії Карла Густава Юнга є:
А. сексуальні ваблення
Б. відчуття неповноцінності
В. відчуття необхідності компенсувати дефект
Г. «індивідуація», рух від «Я до Самозвеличення»
10. Власну психологічну концепцію Юнг назвав:
А. аналітичною психологією – вчення про несвідомий і про процес розвитку особи.
Б. Лічне несвідоме – індивідуальний досвід
В. Колективне несвідоме – інстинкти, ваблення
Г. Всі варіанти
11. Особисте несвідоме по Юнгу –
А. інстинкти, ваблення
Б. індивідуальний досвід: забуті спогади, витиснені імпульси і бажання
В. свідомість
Г. всі варіанти
12. Колективне несвідоме –
А. інстинкти, ваблення
Б. індивідуальний досвід: забуті спогади, витиснені імпульси і бажання
В. свідомість
Г. всі варіанти
13. Юнг розрізняє в людині дві базисні установки
А. екстравертировану і інтровертировану
Б. мислення, відчуття
В. відчуття, інтуїція.
Г. всі варіанти.
14. Юнг розрізняє в людині функції психіки:

- А. мислення
 Б. відчуття, увага
 В. інтуїція
 Г. всі варіанти
15. Домінування тієї або іншої установки у поєднанні з певною психічною функцією, дає
 А. 16 типів індивідуальності.
 Б. 8 типів індивідуальності.
 В. 5 типів індивідуальності.
 Г. немає варіанту
16. В кінці 30-х рр. нашого століття виник неофрейдизм, представники якого:
 А. К. Хорні
 Б. Р. Саллівен
 В. Э. Фромм
 Г. Всі варіанти
17. Намагаючись подолати пансексуалістичну тенденцію Фрейда як механізми розвитку особи були оголошені:
 А. відчуття тривоги — «корінна тривога»
 Б. «міжособове поле»
 В. прагнення позбавитися від переживання самоти — «втеча від свободи»
 Г. всі варіанти

Завдання 2. Доповнити таблицю 6.1

Доповніть таблицю 6.1. Впишіть в таблицю назви стадій психосоціального розвитку за теорією Ж.Піаже і відповідний вік в залежності від логіки таблиці. Дайте характеристику новоутворенням кожної зі стадій, розкривши узагальненні поняття що до феноменів Піаже:

Таблиця 6.1.

<i>Теорія когнітивного розвитку Ж. Піаже</i>		
Віковий період	Назва стадії	Зміст
0-1,5 роки	?	Центрація на своєму тілі
1,5 -7 років	?	Об'єктивація практичного інтелекту
?	Конкретних операцій	?
Від 11,12 років..	?	?

Змістовий модуль 3. Становлення та перспективи розвитку психології в Україні

Тема 3. 7. Історія становлення психологічної наукової думки в ХХ ст.

Завдання 1. Пройти тести з тем 40- 42.

Завдання 2. Доповнити таблицю 7.1

Завдання 3. Словник та кросворд по темі заняття.

Пояснення до завдань.

Завдання 1. Пройти тести з тем 40- 42.

40. Життя і наукова спадщина Віготського Л.С. (1896 – 1934)

1. Лев Семенович Віготський народився:

А. 20 червня 1925 р. в Мінську

Б. 22 червня 1941 р. в Києва

В. 23 вересня 1939 р. в Одесі

Г. 17 листопада 1896 р. в Орше

2. Інтерес до психології прокинувся у Віготського після читання:

- А. трактату А. А. Потебні «Думка і мова»
 - Б. книга У. Джемса «Різноманіття релігійного досвіду»
 - В. книга З. Фрейда «Психопатологію буденного життя»
 - Г. всі варіанти
3. Привела Виготського в ряди Російського психоаналітичного суспільства:
- А. книга А. А. Потебні «Думка і мова»
 - Б. книга У. Джемса «Різноманіття релігійного досвіду»
 - В. книга З. Фрейда «Психопатологію буденного життя»
 - Г. всі варіанти
4. Наріжним каменем дефектологічної концепції Виготського стає поняття:
- А. компенсації Адлера
 - Б. сексуальні ваблення Фрейда
 - В. «індивідуація», рух від «Я до Самозвеличання» К. Юнга
 - Г. всі варіанти
5. На початку 20 століття Виготській:
- А. організував психологій кабінет при педтехнікумі
 - Б. написав рукопис «Педагогічна психологія»
 - В. написав працю «Психологія мистецтва»
 - Г. всі варіанти
6. У Росії в передреволюційний період в науковому вивченні психіки виникла парадоксальна ситуація із-за
- А. не рівного положення ідеалістичної психології свідомості і матеріалістичної психології поведінки
 - Б. перемоги більшовиків на виборах до парламенту
 - В. дуалізму рефлексології
 - Г. всі варіанти
7. У атмосфері репресивних заходів Виготській зайняв своєрідну позицію:
- А. відмовився від психології і зайнявся педагогікою
 - Б. звинуватив рефлексологів в дуалізмі.
 - В. об'єднав знання про поведінку як систему рефлексів із залежністю цієї поведінки, коли йдеться про людину, від свідомості, втіленої в мовних реакціях
 - Г. варіанти Б і В
8. Виготській виступив в січні 1924 р. в Петрограді на з'їзді дослідників поведінки з ідеєю по якій
- А. отримав Нобелівську премію
 - Б. до нього працювали гештальтисти
 - В. об'єднав знання про поведінку як систему рефлексів із залежністю цієї поведінки, коли йдеться про людину, від свідомості, втіленої в мовних реакціях
 - Г. всі варіанти
9. На початку восьмидесятих опублікований блискучий нарис Виготського
- А. «Педагогічна психологія»
 - Б. «Психологія мистецтва»
 - В. «Історичний сенс психологічної кризи»
 - Г. немає варіанту
10. Про те, що психологія розбилася на пояснювальну, або фізіологічну і описову, феноменологічну Виготській пише в роботі:
- А. «Педагогічна психологія»
 - Б. «Психологія мистецтва»

В. «Исторический сенс психологічної кризи»

Г. немає варіанту

11. Яка психологія розкриває сенс явищ, але залишає за своїми межами всі складні форми людської поведінки

А. пояснювальна або фізіологічна

Б. описова, феноменологічна

В. аналітична

Г. асоціативна

12. Яка психологія бере найскладніші явища, але лише розповідає про них, тому що, на думку її прихильників, явища ці недоступні поясненню:

А. пояснювальна або фізіологічна

Б. описова, феноменологічна

В. аналітична

Г. асоціативна

7. Капітальний крок в історії радянської психології стоїть за тезами Виготського

А. щоб зрозуміти внутрішні психічні процеси, треба вийти за межі організму і шукати пояснення в суспільних відносинах цього організму з середовищем.

Б. ті, хто сподівається знайти джерело вищих психічних процесів усередині індивідуума, впадають в ту ж помилку, що і мавпа, що намагається виявити своє віддзеркалення в дзеркалі позаду скла.

В. не усередині мозку або духу, але в знаках, мові, знаряддях, соціальних відносинах таїться розгадка таємниць, інтригуючих психологів.

Г. всі варіанти

8. Виготській називав свою психологію

А. «історичною»

Б. «інструментальною»

В. «індивідуальною»

Г. варіанти А і Б

15. У монографії «Мислення і мова» Виготській пише про

А. експериментальному вивченні відносин між мисленням і мовою

Б. пояснювальній фізіології

В. описовій феноменології

Г. всі варіанти

41. Л.І. Божовіч (1908-1981). Вченій і людина.

1. Народилася Лідія Іллівна Божовіч

А. у 1908 р. в м. Курську.

Б. 22 червня 1941 р. в Києва

В. 23 вересня 1939 р. в Одесі

Г. 17 листопада 1896 р. в Орше

2. Перша і остання роботи Божовіч пов'язані з ім'ям

А. А.В. Запорожця

Б. Р.И. Льовіной

В. Н.Г. Морозової

Г. Л.С. Виготського

3. Що сказала Божовіч про своїх співробітників Л.С. Виготськом, А.Р. Лурія, А.Н. Леонтєве, А.В. Запорожеце, Р.И. Льовіной, Н.Г. Морозової, Л.С. Славіной:

А. « Двічі два – чотири»

Б. «Трійка та п'ятірка — ось і вся вісімка »

- В. « У вісьмох няньок дитя без ока»
Г. всі варіанти
4. Лідія Іллівна прагнула виявити закономірності психічного розвитку дитини, зрозуміти психологічну природу поведінки дітей, що викладене в книзі
А. «Педагогічна психологія»
Б. «Психологія мистецтва»
В. «Личность і її формування в дитячому віці»
Г. всі варіанти
5. У педагогіці недисциплінованих і неуспішних школярів разом із Славіной Л. З., Божовіч вивчає явище
А. «смыслового бар'єру»
Б. «випереджаючого навчання»
В. « комплексу неповноцінності»
Г. всі варіанти
6. Розробляючи оригінальну концепцію вікового підходу, Л. І. Божовіч спиралася на введене Л. С. Виготським поняття
А. компенсації
Б. соціальної ситуації розвитку
В. «индивидуация», рух від «Я до Самозвеличання»
Г. всі варіанти
7. Лідія Іллівна характеризує особу як
А. цілісне психологічне структурне утворення, що виникає в процесі життя і виховання і виконує певну функцію у взаєминах людини з навколишнім середовищем
Б. суб'єкт суспільних відносин
В. сукупність суспільних відносин
Г. суб'єкт діяльності
8. Для конкретнішого аналізу того співвідношення «зовнішнього» і «внутрішнього», об'єктивного і суб'єктивного, яке і обумовлює собою психічний розвиток дитини як процес перетворення власної особи, Л.І. Божовіч ввела нове поняття
А. «я — система»
Б. «система — я»
В. просто «я»
Г. внутрішньої позиції дитини
9. Л.І. Божовіч мотивом називає
А. все те, що спонукає активність дитини
Б. відмітку
В. іграшку
Г. всі варіанти
10. Було доведено, що мотивами необхідними для успішного здійснення учбової діяльності є
А. пізнавальні інтереси
Б. потреби дитини в спілкуванні
В. широкі соціальні мотиви
Г. всі варіанти
11. Лідія Іллівна виділила основні потреби, визначальний зміст і структуру мотивації учення в молодшому шкільному віці, що виражається в прагненні
А. до положення школяра — нового для них суспільного положення

- Б. зайняти певне місце в колективі однолітків, завоювати авторитет
В. до турботи про своє положення в майбутньому, про передбачувану професію.
Г. всі варіанти
12. Лідія Іллівна виділила основні потреби, визначальний зміст і структуру мотивації учення в середньому шкільному віці, що виражається в прагненні
А. до положення школяра — нового для них суспільного положення
Б. зайняти певне місце в колективі однолітків, завоювати авторитет
В. до турботи про своє положення в майбутньому, про передбачувану професію.
Г. всі варіанти
13. Лідія Іллівна виділила основні потреби, визначальний зміст і структуру мотивації учення в старшому шкільному віці, що виражається в прагненні
А. до положення школяра — нового для них суспільного положення
Б. зайняти певне місце в колективі однолітків, завоювати авторитет
В. до турботи про своє положення в майбутньому, про передбачувану професію.
Г. всі варіанти
14. Вищі відчуття, особливо етичні, по Божовіч, стають основою
А. довільної поведінки
Б. елементарній саморегуляції
В. неусвідомлюваної поведінки
Г. всі варіанти
15. На думку Л.И. Божовіч, кризи вікового розвитку, є результатами
А. депривації тих потреб дитини, які виникають у нього до кінця кожного вікового періоду разом з основними, особовими
Б. новоутворень
В. статевого дозрівання
Г. біологічного і соціального дозрівання
Д. всі варіанти
- 42. Жіття і діяльність В.А.Роменця (1926-1998)**
1. Володимир Андрійович Роменец народився
А. 22 червня 1941 р.
Б. 23 вересня 1939 р.
В. 17 листопада 1896 р.
Г. 20 травня 1926 р.
2. До золотого фонду української психології входять такі фундаментальні праці В. А. Роменца, як
А. "Фантазія, пізнання, творчість"
Б. "Психологія творчості"
В. "Історія психології"
Г. всі варіанти
3. Центральним поняттям В. А. Роменца було поняття
А. "вчинок"
Б. "мотив"
В. "діяльність"
Г. всі варіанти
4. Категоріальний ряд понять психології на думку В. А. Роменца включає такі:
А. творчість
Б. свобода

В. самопожертвування і святість

Г. всі варіанти

5. В. А. Роменец був впевнений, що психологія повинна вивчати перш за все

А. вікові особливості особи

Б. зміст найвидатнішого, на що здатна людина в принципі

В. структуру особи

Г. всі варіанти

Завдання 2. Доповнити таблицю 7.1

Сучасна психологія та психологічні наукові школи південного регіону України

Автор наукової школи південного регіону України	Роки життя	Основні роботи і концепти
Д.Г. Елькін та його авторська наукова школа		
О.Я.Чебикін та його авторська наукова школа		
О.П. Саннікова та її авторська наукова школа		
Б.Й. Цуканов та його авторська наукова школа		
С. Н. Сімоненко та її авторська наукова школа		
С.Д. Максименко та її авторська наукова школа		

Завдання 3. Словник та кросворд по темі заняття.

Змістовий модуль 3. Становлення та перспективи розвитку психології в Україні

Тема 3. 8. Перспективи розвитку сучасної психології та психологічних наукових шкіл південного регіону України. (*Конференція*)

Організація та участь у науковій конференції з теми: **СТАНОВЛЕННЯ ТА**

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЇ В УКРАЇНІ та на ОДЕЩИНІ

Програма конференції

1. Історія становлення психології на Україні (психологічні погляди І.Сікорського, Г.Челпанова, Д.Ніколенка, Б.Цурковського, Д.Елькіна, О.Раєвського, Г.С. Костюка)
2. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи Г. З. Бедного
3. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи О.В. Вдовиченко
4. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи А. В. Масанова
5. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи О. І. Саннікова
6. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи О. П. Саннікової
7. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи візуального мислення С. Н. Сімоненко
8. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи С.В. Ситнік
9. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи емоційної регуляції пізнавальної діяльності А. Я. Чебикіна
10. Історико-критичний аналіз становлення і розвитку психологічної наукової школи психології часу Б. Й. Цуканова

9. Методичне забезпечення

- 1.Робоча навчальна програма з дисципліни «Історії психології».

- 2.Поспелова І.Д. Конспекти лекцій з курсу «Історія психології» та тестів до них (для студентів всіх бакалаврських напрямів): навчальний посібник / І.Д.Поспелова – Одеса: ПНПУ імені К.Д.Ушинського, 2012, 53 с.
- 3.Поспелова І.Д. Історія психології: електронний навчальний посібник та тести до нього / І.Д. Поспелова — Свідectво про реєстрацію авторського права на твір № 35365 від 13.10.2010 року. — <http://posibnyky.vntu.edu.ua/>
- 4.Комп'ютерне тестування за авторською комп'ютерною програмою QSTC Асистент II Компілятор питань. Версія 1.02: Copyright © 2000 Іваненко Федір Григорович.
- 5.Питання до самостійної роботи.
- 6.Силабус дисципліни «Історія психології».
- 7.Ілюстративні матеріали

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Жуков С.М., Жукова Т.В. Історія психології: навч. посіб. Київ: Кондор, 2019. 272 с.
2. Історія психології: від античності до початку ХХ століття: навч. посіб.: авт.-уклад. О. П. Коханова. К.: НВП «Інтерсервіс», 2016. 235 с.
3. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології: навч. посіб. Київ: Ельга, Ніка-центр, 2018. 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження: навч. посіб. Київ : Либідь, 2015. 915с.

Допоміжна

1. Акімова Л.Н. Становлення і розвиток вітчизняної експериментальної психології (на матеріалі Південноукраїнського регіону): автореф. дис... канд. псих. наук: 19.00.01. Одеса, 2001. 19 с.
2. Данилюк І.В. Історія психології в Україні: Західні регіони (остання чверть ХІХ - перша половина ХХ століття): навч. посіб. Київ: Либідь, 2003, 650 с.
3. Становлення сучасних наукових психологічних шкіл Одещини: матеріали Всеукр. Наук.-практ. Інт.-конф., м. Одеса, 19 трав. 2016. Одеса: Букаєв В. В., 2016. 225 с.
4. Поспелова І.Д. Конспекти лекцій з курсу «Історія психології» та тестів до них (для студентів всіх бакалаврських напрямів): навч. посіб. Одеса, 2012. 53 с.
5. Поспелова І.Д. Історія психології: електронний навчальний посібник та тести до нього: пат. 13456 Україна: № 35365; заявл. 13.10.2010; опубл. 01.12.2012. 52 с.
6. Поспелова І.Д. Історія розвитку психоаналізу в Україні. *Адаптаційний потенціал особистості в сучасному соціальному середовищі*: матеріали Всеукр. Наук.-практ. Інт.-конф., 21 трав. Одеса. 2015. С. 251-255

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: www.mon.gov.ua
2. Електронно-бібліотечна система. URL: <http://znanium.com/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт. URL : <http://odnb.odessa.ua/>
5. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>
6. Портал професійних психологів України «У психолога» : офіційний сайт. URL : <http://upsihologa.com.ua/>
7. Електронна англomовна бібліотека : офіційний сайт. URL : <http://pl.bookos.org/>